BIBLIOTECA
37 C 24
EMANUELE
.31.

DE CONTEMPTU MUNDI.

DE

CONTEMPTU MUNDI,

SIVE

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBRI QUATUOR.

AUCTORE

JOANNE GERSEN

Abbate Vercellenſi, Ordinis S. BENEDICTI:

Ex decem Mſs. Auctori eidem, atque integritati reſtituti:

Nunc tandem primùm Romæ recuſi, juxta editiones Pariſienſes.

ROMÆ, MDCXCVII.
Ex Typographia Antonii de Rubeis, propè S. Sylveſtrum de Capite in Via Vitis.

Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

JOSEPHI S.R.E.
CARDINALIS
DE AGUIRRE
PROLEGOMENON I.
De vero Auctore hujus Operis.

INITIO præmittendum, certo omnium hujus ſæculi ſcriptorum judicio, quotquot egerunt de Auctoribus Eccleſiaſticis, Joannem Gerſon Cancellarium Pariſienſem, nullatenus fuiſſe Auctorem hujus Opuſculi, quamvis nõnulli oppoſitum judicaverint, fortaſſe abducti ſimilitudine nominis cum Joanne Geiſen. Neque in eo ſtabiliendo oportebit modò tempus inſumere: cùm jam id ab aliis fusè demonſtratum ſit; neque ullus inveniatur, aut ſit intrà hoc ſæculum qui id affirmet. Quare tota controverſia vertitur hoc ſeculo inter Thomam à

Kempis, Canonicum Regularem S. Auguſtini, & Joannem Gerſen Abbatem Ordinis Sancti Benedicti, qualem ipſo initio hujus libelli, utcunque deſcripſimus. Sanè inter plures Societatis Auctores, qui in hanc ſententiam inclinant; apertè ſuffragatur Eminentiſſimus Card. Bellarminus lib. De Script. Eccleſ. editionis Romanæ, & Pariſien. An. 1617. apud Cramoiſi, ubi in Ioanne Gerſone ſæculo 15. ita loquitur: Valde probabile eſt Auctorem illius Opuſculi (*De Imitatione Chriſti*) eſſe Ioannem quendam Abbatem de Gerſen, ſive de Geſſen, ut habet inſcriptio vetuſtiſſima hujus libri in Codice Ms. qui aſſervatur in Monaſterio Aronenſi, quod olim fuit Monachorum S. Benedicti, & nunc eſt domus Novitiorum Societatis Ieſu. Et hinc apparet hoc opus tributum fuiſſe Ioanni Gerſon propter ſimilitudinem nominis: quia verus Auctor erat Ioannes de Gerſen, & tamen quia non inveniebatur hoc opus inter opera Ioannis Gerſonis Cancellarii Pariſienſis, tributum fuiſſe Thomæ de Kempis ob ſimilitudinem aliquam ſtyli. His accedit, quod S. Bonaventura, qui fuit ducentis circiter annis

an-

antiquior Ioanne Gerſone,& Thoma de Kempis, citat ex hoc Auctore partem cap. ult. lib. 1. ad verbum, & dicit, illa eſſe verba devoti cujuſdam libelli *De Imitatione Chriſti*. Vide in to. 2. Opuſculor. S. Bonaventuræ collat. 7. ex lib. Collationum habitarum in Conventu Toloſano. Hucuſque Bellarminus, qui ſanè ſententiam ſuam validiſſimè munit. Quare nulla fides adhibenda eſt poſterioribus editionibus, in quibus ea verba non leguntur, ſed potiùs alia omnia. Nam cùm eæ editiones ſint poſthumæ, nec in iis legatur, quam ob cauſam tantus vir ſententiam mutaverit, nec fiat ſatis rationibus, quæ ipſum meritò impulerunt ad id judicium ferendum; ſuſpicari licet, verba poſteriùs addita eſſe céntonem quendam aſſutum operi alienâ manu, & injuſſu Auctoris.

2. Quare eidem opinioni ſubſcripſit ex noſtris Conſtantinus Cajetanus Abbas, Paulo V. à ſacris literarum monimentis, eamq́ue latè, & ex inſtituto confirmavit: tum ex variis Mss. antiquiſſimis, & nominatim ex Cavenſi, in quo effigies Ioannis Gerſen Abbatis exſtat (qualem initio Operis præmiſimus) cum in-

ſcriptione ex lib. 3. cap. 56. deſumptâ: tùm ex aliis pluribus conjecturis, & argumentis. Certum enim apud omnes eſt, Thomam è Kempis anno 1471. diem extremum egiſſe. Cùm igitur multa exemplaria exſtet longè antiquiora referentia nomen Ioannis Gerſen Auctoris; & aliunde S. Bonaventura duobus ſæculis antiquior Thoma à Kempis, verba hujus Opuſculi nominatim alleget, exſcribatq; certum omninò videtur, potiùs Ioannem Gerſen ſæculo circiter ipſo S. Bonaventuræ florentem, quàm Thomam longiſſimè poſterio rem, edidiſſe fœtum hunc.

3. Sed enim, uti varia ſunt hominum judicia, & affectiones, Heribertus Roſveidus, & Henricus Sommalius (fortaſſis, ut Patriæ, aut Nationi ſuæ id decus tribuerent) rejectâ eâ ſententiâ decertarunt pro Thoma de Kempis, ducti potiſſimùm uno, aut altero exemplari manuſcripto, in cujus fine habebatur: *Finitus & completus ann. Dom.* 1441. *per manus Fr. Thomæ Kempis.* Hoc Achille fretus, prior ex iis *Vindicias Kempenſes* edidit, ſententiamque Cajetani, imò potiùs Bellarmini, & aliorum è Societate refutavit; vario tamen

men eventu. Nam licèt quoſdam in ſuam opinionem traxerit; ab aliis fidem impetrare non potuit, etiam domeſticis; quales imprimis fuerunt Viri clariſſimi Iacobus Sirmondus, & Iulius Nigronius, qui palam contradixêre. Quare Cajetanus novo inſtructus præſidio anno 1644. Vindiciis Kempenſibus à Roſveido editis repoſuit Apologiam inſtructiorem pro Joanne Gerſeu: cui poſteà ſubſcripſit, cogente veritate, & poſthabito Nationis ſuæ amore, Chriſtophorus Beſoldus celebris Juriſconſultus Teuto, ac pręterea Anonymus Siculus; & ex noſtris Gabriel Buzelinus, qui teſtatur, in Monaſteriis variis Germaniæ, Melicenſi Oſchenhuſano, Wibligenſi, & Weingartenſi exſtare adhuc quatuor, aut quinque exemplaria hujus Operis antiqua, & calamo exarata, annis 1418. 1430. 1433. & 1434. Si autem anno 1418. ſcriptum jam integrè erat hoc Opuſculum, quomodo finitum & completum fuit anno 1441. à Thoma de Kempis, tanquam à vero Auctore, uti colligit Roſveidus ex illa Syngrapha paullo antè prolata? Neque enim liber aliquis integer potuit exſtare plurimis annis antè ſuam geneſim,

ſive antequam à ſuo Germano Au-ctore prodiret. Putandum itaque eſt, immò & colligendum ex ſyngrapha illa, Thomam à Kempis non Auctorem, ſed Scriptorem hujus Opuſculi fuiſſe. Quod ſanè compertum habuit, & jam diu teſtatus fuit clariſſimus vir D. Petrus de Marillac cap. 5. Præfationis ad ſuam verſionem Gallicam, inquiens. Inter rationes à Roſveido allatas, ego nullam invenio cur hic libellus Thomę à Kempis, qui anno 1471. obiit, ab ullo tribuendus ſit. Quinimò mihi videtur, Thomam ubique excludi, & vel ipſius teſtimonio proprio expelli; nam ſubſcriptione illa *rubris literis notata*. (Finitus, & completus anno Domini 1441. per manus Fr. Thomæ Kempen) disertè fatetur ejus libri non Auctorem ſe, ſed ſcriptorem tantùm, & obmanuenſem extitiſſe.

4. Conſultiùs certè, & moderatiùs quàm alii, ſe geſſit ſummo Vir ingenio Joannes Barclajus lib 1. ſuæ Paręneſis, ubi litem hanc indefinitam reliquit: ſimiliterque Philippus Labbè in diſſertatione hiſtorica *De Scriptoribus Eccleſiaſt.* verbo *Joannes Gerſon* pag. 582. ubi cenſet ſatiùs profiteri, verum, & germanum hujus

ope-

operis Scriptorem adhuc re ipſa ignorari, quàm ad rixas, & toties decantata in utramque partem jurgia deſcendere.

5. Alii verò pro Joanne Gerſen novas Apologias ſcripsêre, non ſolùm ex hominibus noſtrę Religionis, ut Robertus Quatremaires, & Franciſcus Valgravius; ſed etiam ex aliis, ut Joannes Launoyus Doctor Pariſienſis, ſatis notus multiplici librorum fœtu: Illuſtriſs. Epiſc. Franciſcus Auguſtinus ab Eccleſia, & Joannes Baptiſta Moneta, ut alios omittam. Quare non eſt, quod poſt tot aliorum lucubrationes, quibus Joanni Gerſen aſſeritur hoc Opuſculum, tanquam germano Auctori, & Monachatus S. Benedicti, & dignitas Abbatialis in Urbe Vercellenſi, & tempus, in quo floruit, ab anno circiter 1220. uſque ad 1250. nos tundamus incudem eandem, aut promiſſam brevitatem prætergrediamur.

6. Mitto denique controverſiam hanc magna partium contentione denuò excitatam fuiſſe inter Canonicos Regulares, & Monachos florentiſſimæ Congregationis S. Mauri, prout refert celeberrimus Joannes Mabillonius, qui & Apologiam edidit

dit pro Joanne Gerſen ; & refert quæ utrinque circa eam controverſiam geſta ſunt, præcipuè coram Pariſienſi Archiepiſcopo , & judicio ſex peritorum hominum , ex multis , quibus abundat Lutetia , quorum multi potiùs videntur detuliſſe exemplaribus productis nomine Thomæ à Kempis, tanquam puro Scriptori hujus eximii Operis;alii autem plures Joanni Gerſen tanquam Auctori , non abſque utrorumque diſſidio .

7. Habeant itaque , ſi placet, Canonici Regulares Thomam ſuum pro germano Auctore hujus Operis . Habeant & alii ,qui ipſorum cauſam quamvis nihil ſua referentem , aliquantò acriùs amplexi ſunt . Nobis certè quotquot S. BENEDICTI Regulam profitemur , & plurimis aliis Viris doctiſſimis , qui in re non ſuâ nobiſcum ſentiunt,altè infixum erit, libros hos à Joanne Gerſen longè antiquiore conceptos, & natos fuiſſe intra Monaſtica Clauſtra . Reliquum eſt , ut ſemotis contentionibus , & amaritudinibus, unaquæque partium ſtudeat illorum doctrinam intentè legere , frequenter ruminare , & diligenter exequi . Hunc fructum exoptamus ampliſſimum in omnibus

iis,

iis, qui utriuſque editionis, & ſubinde aliarum participes fuerint; præſertim verò in ſectatoribus Benedictinę Regulę, quorum ſpiritualis utilitas proximiùs nobis curæ eſt.

Elogia quædam Operis hujus, ſelecta ex innumeris apud Scriptores ſparſis.

11. S. IGNATIUS Societatis JESU Fundator apud Orlandinum lib. 5. Hiſtor. cap. 5. & Ribadeneiram lib. 1. Vitæ ipſius cap. 13. miris laudibus commendabat librum hunc, & ad quotidianam lectionem ejus hortabatur, narrans ingentes fructus ex ea percipi ſolitos.

12. LUDOVICUS Granatenſis eximius vitæ ſpiritualis Magiſter, & Ordinis Prædicatorum immortale decus, in Verſione Hiſpanica hujus libri à ſe facta, cenſet illum eſſe *omni laude ac fama majorem, ut poſt audita quantalibet ejus encomia, ſi ipſe experiri velis, cogaris dicere cum Regina Saba: MAJOR EST SAPIENTIA ET OPERA TUA, QUAM RUMOR QUEM AUDIVI.* Et proſequitur: *Tu ipſe, Lector, fac periculum. Proba, tange, guſta: videbiſque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus ſaporis, ut olim Iſraelitæ,*

litæ, reperies. Deinde oſtendit librum hunc eſſe *quaſi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ.* Nec dubitat dicere *immenſam Dei providentiam agnoſci in hoc libello, ut qui tam paucis, ſed ſpiritu plenis verbis, tam multa ſuggerit, adeò efficacia ad movendum cor hominis.* Denique concludit: *Ut ergo eum circumferas, ſinuque geſtes aſſiduè, excudendum parvâ, & commodâ formâ curavi, ne eſſet oneri, qui lectus ipſe moleſtus non eſt; habeaſque fidum viæ hujus vitæ comitem, ſolamen in adverſis, doctorem, ducemq; in dubiis, artem praxinque rectè orandi hinc hauries, ac piè vivendi normam, necnon benè beatèque moriendi ſcientiam. Quamobrem amicum hunc recipe, nec à latere tuo dimitte: ſemel lectum, iterum, iterumque lege: non enim tædium afferet ejus lectio, mihi crede; quin decies repetita placebit: & in verbis licèt eiſdem, nova ſemper occurrent: videbiſque divini ſpiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immenſa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere.*

13. S. FRANCISCUS SALESIUS, teſte Illuſtriſs. D. Petro Camus

Epi-

Epiſcopo Belleyenſi parte 9. ſect. 21. tum de hoc Opuſculo, tum de quodam alio, cui epigraphe, *Oppugnatio Spiritualis*, (Hiſpanicè, *Combate Eſpiritual*, Auctore D. Laurentio Scupoli) reſpondit : *Ea duo opera prodiiſſe à duobus Auctoribus verè afflatis Spiritu Dei : & quamvis diverſam faciem præferant, de unoquoque eorum dici poſſe quod Eccleſia accinit de SS. NON EST INVENTUS SIMILIS ILLI.* Hæc & plura alia S. Pontifex eo loco in laudem utriuſque libri.

14. Cæſar Baronius Cardinalis, Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ampliſſimus ſcriptor, nulli doctrinâ, aut pietate ſecundus, teſte Fabio Juſtiniano Epiſcopo Adignacenſi lib. 2. p. 1. de ſacro Concion. dicere ſolebat, *Opuſculum hoc à nemine erga divina benè affecto, ſine ſpirituali profectu legi poſſe.*

15. Conſtantinus Abbas Caetanus Summo Pontifice Paulo V à ſacris Litterarum monimentis, in editione hujus Operis à ſe adornatâ, hoc teſtimonium profert de SS. Thoma, Bonaventura, Ignatio, Carolo Borromæo, & Philippo Nerio, aliiſque. *Quanta, Deus bone, in JOANNE*

GER-

GERSEN *Abbate noſtro Vercellenſi, auctore librorum de Imitatione Chriſti, ſanctitas elucet, quis humanarum rerum contemptus, quæ ſapientiæ cœleſtis ſublimitas, quæ beatæ vitæ forma, & diſciplina! Jam ſi auctoritas quæratur, teſtes habet locupletiſſimos, Eccleſiæ Doctores,* THOMAS *Angelicus, &* BONAVENTURA *Seraphicus, duo Chriſtiani Orbis lumina, quanti hunc librum facerent, euidenter oſtenderunt. Ille enim in componendo SS. Corporis Chriſti Officio ab Eccleſia approbato, eo uſus eſt: hic autem integros ex eodem locos in ſua ſcripta tranſtulit. Quid de S.* CAROLO *Borromæo, de* PAULO IV. & PIO V. PP. *Maximis dicam, qui illum quòcumque irent ſecum circumferebat? Hic eſt Liber ille, ex quo SS. Patres* IGNATIUS DE LOYOLA, & PHILIPPUS NERIUS, *ille Clericorum Societatis* JESU, *hic Congregationis Oratorii Fundator, religioſæ vitæ præcepta haurientes magno Chriſtianæ Reipublicæ bono poſteris promulgârunt. Thomas verò à Kempis vir admodum pius, & inſignis, amanuenſis bis, vel ter eundem ſua manu deſcriptum reliquit. Alexandrum Saulium magnæ*

ſan-

ſanctitatis Epiſcopum, & alios ferè innumeros prætereo, qui eundem librum è manibus nunquam dimiſſerunt, &c.

16. ROB. Bellarmius Cardinal. pietate, & doctrinâ, quàm purpurâ ſpectabilior, lib. de Scriptoribus Eccleſiaſt. editionis Pariſienſis anni 1617. p. 397. loquens de Joanne Gerſone, cui liber hic malè à quibuſdam ſupponebatur, inquit: *Opuſculum eſt utiliſſimum, & jure in tota Eccleſia ſummo omnium conſenſu receptum, & frequentatum, & in omnes linguas converſum, Ego certè ab adoleſcentia, & uſque in ſenectam hoc opuſculum ſæpiſſimè volvi, & revolvi: & ſemper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.*

17. SUNT & innumera alia hujus libri elogia apud Scriptores ſparſa, quæ conſultò pretermittimus, ne volumen excedat ſolitam parvitatem. Subjungenda tamen fuit pia quædam Epiſtola Franciſci Valgravii ex editione Pariſienſi.

EPIS-

EPISTOLA Fr. FRANCISCI *Valgravii, ad fratres ſuos Benedictinæ Familiæ Aſcetas.*

LIBELLUM de Imitatione Chriſti Joannis Gerſen Abbatis noſtri Benedictini Auctori, atque Ordini ſuo aſſerturus, cujus auſpiciis, vel potiùs patrocinio, mihi militandum eſſet, quàm veſtris (PP. admodum RR. mihique ſummoperè colendi) quorum intereſt potiſſimùm, Virum hunc, veſtri Ordinis, ac dignitatis decus, veſtræ vitæ, ac diſciplinæ ducem præſtantiſſimum tueri. Quæ namque eſt alia, vita veſtra, verbis Apoſtoli, quàm *Vita abſcondita cum Chriſto in Deo*, Seu, ut loquitur Auctor hic noſter, *Via Regia Sanctæ Crucis*: vel ut alibi, *Chriſtum per Crucem imitari?*

. 18. QUID autem eſt Chriſtum per Crucem imitari, niſi mundo, & ſe ipſo ſpretis, Chriſtum ſequi, Crucem ferendo, in Cruce moriendo. *Ecce*, inquit, *in Cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet!* Scilicet, Crucem ſuam portare, cum Chriſto Cruci configi, & in eâ uſque ad mortem perſeverare, hæc eſt vera Chriſti

Imitatio, Auctoris Vita, Vita veſtra. *Suſcepi*, inquit, *de manu tua Crucem: portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni Monachi Crux eſt, ſed dux Paradiſi. Inceptum eſt: retro abire non licet, nec relinquere oportet. Eja, fratres, pergamus ſimul: JESUS erit nobiſcum. Propter JESUM ſuſcepimus hanc Crucem: propter JESUM perſeveremus in Cruce.* Ita ille lib. 3. cap. 56.

19. CUM igitur Monaſticæ vitæ ſumma in Cruce conſiſtat, & in unâ imitatione Chriſti abſolvatur; quis eam alibi, ſi rem ſpectamus, meliùs; ſi nomen, aptiùs deſcriptum inveniat, quàm in his quatuor libris de Imitatione Chriſti? Quis illius Vitæ, vel perfectionem docuerit luculentiùs, vel profectum, ac perſeverantiam perſuaſerit efficaciùs, quàm hic Joannes Gerſen Abbas noſter Vercellenſis? Hos enim quatuor de imitando Chriſto libellos, ut olim Patriarcha Jacob tot virgas in canalibus aquarum, ipſe Paſtor inſignis, & Theodidactus, in Clauſtris Monachorum ante conſpectum arietum, & ovium, Superiorum ſcilicet, & ſubditorum poſuit, ut in eorum contemplatione conciperent. Concipe-

rent,

rent, inquam, & conceptos parerent Monaſticæ Vitæ fœtus, æternâ vitâ dignos, in imitando videlicet Chriſto, profectum, ac perſeverantiam. Quandoquidem ergo Auctor veſter eſt, quia veſtri Ordinis Abbas, veſtrum & Opus, quia vobis elucubratum; quidni etiam utriuſque propugnator veſter ſit, & nuncupetur.

PROLEGOMENON III.

Regulæ aliquot & ſententiæ Doctorum Vitę Spiritualis, ut lectio librorum hujus generis ſit fructuoſa & ſalutaris.

QUAMVIS circa hoc nonnulla præmiſerimus in aliis Opuſculis nuper editis; quia tamen res ſummi momenti eſt, in gratiam eorum, ad quos fortè illa non pervenient, viſum fuit modò regulas aliquot & ſententias præſcribere à piis Scriptoribus obſervatas, ut lectio librorum hujus generis non ſit arida aut ſterilis, ſed jucunda & fructuoſa ad ſalutem animæ.

21. Occurrit primo loco Prologus S. Anſelmi in ſuas Meditationes nuper à nobis recuſas, ubi ſic loquitur: *Meditationes ſeu Orationes, quæ ſubſcriptæ ſunt, quoniam ad excitandam legētis mentem ad Dei amorem, vel timorem, ſeu ad ſuimet diſcuſſionem editæ ſunt: NON SUNT LEGENDÆ, IN TUMULTU, SED IN QUIETE; NEC VELOCITER, SED PAULLATIM CUM*

IN-

TENTA, ET MOROSA MEDITATIONE. Nec debet intendere Lector, ut quamlibet illarum totam perlegat; ſed quantùm ſentit, Deo adjuvante, ſibi valere ad accendendum affectum orandi, vel quantùm illum delectat. Nec neceſſe habet aliquam ſemper à principio incipere; ſed ubi magis placuerit. Ad hoc enim ipſum paragraphis ſunt diſtinctæ, ut ubi elegerit, incipiat, vel deſinat: ne prolixitas, aut frequens ejuſdem loci repetitio generet faſtidium; ſed potius aliquem inde colligat Lector, propter quem ſactæ ſunt, pietatis affectum. Hucuſque S. Anſelmus. Id autem ipſum dictum accipe de Meditationibus, & Orationibus contentis in hoc Opuſculo.

22. S. Bernardus in Speculo Monachorum: *Poſt lectionem*, ait, *eſt orandum: & ſi ad legendum accedas, non tam quæras ſcientiam, quàm ſaporem. Eſt autem Scriptura ſacra puteus Jacob, ex quo hauriuntur aquæ, quæ, in oratione funduntur. Nec ſemper ad Oratorium eſt eundum: SED IN IPSA LECTIONE POTERIS CONTEMPLARI ET ORARE.* Idem alio loco: *Dei ſervum ſine intermiſſione legere & orare oportet.*

tet.Rationemq́ue reddit S.Bonaventura: quoniam *lectio dat materiam*, *& quaſi ſemen bonæ cogitationis: oratio rigat*, *& ad perfectum roborat*, *& cor illuminat ad intelligentiam*.

23. S. Vincentius Ferrer, *Nullus*, inquit, *quantumcumque pollens ingenio, debet omittere ea, quæ poſſunt eum ad devotionem excitare: immo qui legit, & ſtudet, debet ad Chriſtum inflectere, cum ipſo loquendo, & ab ipſo intelligentiam poſtulando. Sæpe dum actu legit aut ſtudet, à libro debet ad horam oculos avertere, & oculis clauſis ſe in Chriſti plagis abſcondere, & iterato ſe ad Chriſtum convertere. Etiam quandoque debet ab ſtudio vel lectione ſurgere, & in cœlum flexis genibus aliquam ignitam orationem cum brevitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Eccleſiam, clauſtrum, vel capitulum circumire, ſecundum quod Chriſtus confert; & aliquando oratione formata, vel informi per gemitus, & ſuſpiria de ebullitione cordis divinum auxilium implorare, vota ſua, & deſideria Altiſſimo præſentando, & Sanctorum ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur, ſine pſalmis, & ſine quibuſ-*

tumque orationibus externis formatis verbo ; quamvis hoc aliquando initium ſumpſerit vel ex aliquo verſu pſalmi , vel loco alierius ſcripturæ, ſive alicujus Sãcti, nobis interdũ Deo inſpirãte interiùs. Dum autẽ ille fervor ſpiritus tranſierit , qui communiter parum durat potes ad memoriam revocare ea, quæ paulo ãtè ſtuduerat, & tunc dabitur tibi clarior intellectus . Quo facto , iteratò ad ſtudium redeas , vel ad lectionem , & iteratò ad orationem ; & ſic alternando commutes : Nam per hujuſmodi commutationem in oratione , majorem reperies devotionem , & in lectione aut ſtudio intelligentiam clariorem .

24. Auctor hujus Operis lib. 1. c. 5. *Veritas eſt in ſcripturis ſanctis quærenda , non in eloquentia . Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt . Quærere debemus potiùs utilitatem in ſcripturis , quàm ſubtilitatem ſermonis . Ita libenter devotos & ſimplices libros legere debemus , ſicut altos & profundos .* Et quibuſdam interiectis : *Si vis profectum haurire , lege humiliter, ſimpliciter , & fideliter : nec unquam velis habere nomen ſcientiæ . Interroga libenter, & audi tacens verba Sãctorũ.*

25. Thomas à Kempis lib. 5. de diſciplina Clauſtral. *Tria ſunt omni Religioſo neceſſaria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita.* Hæc ſunt, *Oratio, Lectio, & Operatio. In iſtis omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupari.* Atque infra: *LECTIO DEBET ESSE QUASI ORATIO: & antequam legas, præcedat oratio. Lectio ſacra ignorantiam noſtram erudit, dubia ſolvit, errores corrigit, bonos mores inſtruit, facit cognoſcere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad fervorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat faſtidioſum animum.*

26. Trithemius Abbas Hom. 4. *Vos itaque, fratres mei, ſi Dominum JESUM in toto corde veſtro veraciter diligitis, ſi complacere illi ſuper omnia ut veri milites deſideratis, ſi denique ad perfectionem vitæ monaſticæ cupitis proficere, in lectione divinarum ſcripturarum debetis vos ſemper CUN FERVIDA AFFECTIONE occupare.* Quod ibidem latiùs proſequitur.

27. Dacryanus Abbas (id eſt, Ludov. Bloſius) in Speculo Monach. *Si interioribus tuis neglectis, exterio-*

ra

ra tantùm curas ; & ſi ſacris lectionibus , aliiſque ſpiritualibus exercitiis non das diligentem operam , ut rarò ad æterna aſſurgas ; Monachus non es .

28. EX his aliiſque documentis Patrum , Scriptores pii varias regulas colligunt . *Prima* eſt, ut unuſquiſque ante lectionem,ſicuti & ante orationem, præparet animam ſuam; imprimis purâ intentione gloriæ divinæ , & profectûs ſpiritualis . Quod faciet humiliando ſe coram Deo , & indignitatem ſuam ex animo agnoſcendo , ac ſubinde petendo lumen & gratiam, quibus illuſtretur mens, & accendatur voluntas. *Secunda*,ut nõ legat curſim,aut feſtinanter, ſed morosè , ruminando ſacra verba cum magna animi attentione , ut divinis illuſtrationibus ſit locus . *Tertia* , ut ſtudeat elicere affectus voluntatis congruentes lectioni in materia diverſarum virtutum : ſubindeque aſpirationes varias ad Deum ingeminet . Alioqui periculum erit , ut ſola mens illuſtretur , & voluntas arida maneat . *Quarta* , ut claudat lectionem cum gratiarum actione , & de cætero curet conſervare in animo , atque exercere ſimiles affectiones;ne

fructus ex lectione perceptus brevi evaneſcat. *Quinta*, ut lectio non ſit deſultoria aut vaga, prout ſors occurrerit, ſed certa & ex ordine, *Ultima*, ut ſit certum quotidie tempus lectioni piæ, ſicuti & orationi deputatum: occurrente autem gravi impedimento commutetur in aliam horam. Si enim hoc facimus circa alimentum corporis; quantò magis præſtari debet circa refectionem animi?

PROLEGOMENON IV.

Indicantur variæ & piiſſimæ quædam Orationes, hiſce libris contentæ.

QUAMVIS opuſculum hoc paſſim miniſtret materiam aptiſſimam orandi, ſeu fundendi preces ad Deū; occurrunt ſpeciatim in illo quædam ignitæ ac devotiſſimæ Orationes, quas hoc loco indicare oportuit.

EX LIBRO III.

CAP. 2. n. 1. *Loquere Domine*, pro divinis inſpirationibus obtinendis. 97

Cap. 3. *Domine Deus*, &c. Ad impetrandam devotionis gratiã. 101

Cap. 5. n. 1. *Benedico te*, pro divina viſitatione & amore. 105

Ibidem n. 5. *Deus meus, amor meus*, pro divini amoris incremẽto. 107

Cap. 8. n. 1. *Loquar ad Dominum*, &c. Confeſſio propriæ vilitatis & ingratitudinis. 115

Cap. 10. per totum, *Nunc iterum*, &c. Laus & gratiarum actio pro ſpecialis vocatione ad vitam ſpiritualem & religioſam. 118

Cap. 14. per totum, *Intonas ſuper me*. Conſideratio judiciorum Dei & humiliatio propria ſub potenti manu ejus. 127

Cap. 15. n. 1. *Domine ſi tibi*, &c. Formula precandi in omni re deſiderabili. 129

Ibidem n. 2. *Domine, tu ſcis*, &c. Alia ſimilis. 130

Ibidem n. 3. *Concede*, &c. Pro beneplacito Dei perficiendo: 161

Cap. 16. n. 2. *Adeſto mihi*, &c. Pro

ſolatio

ſolatio in ſolo Deo quærendo. 132
Cap. 17. n. 1. *Domine dummodo*, &c. Pro ſolicitudine in ſolo Deo ponendâ. 133
Ibidem n. 3. *Domine*, &c. Pro quavis re tolerandâ. ibid.
Cap. 18. n. 2. *Domine*, &c. Commemoratio Vitæ Chriſti cum gratiarum actione. 135
Cap. 19. n. 4. *Fac mihi Domine*, &c. Ad impetrandam patientiam in adverſis. 138
Cap. 20 n. 1. *Confitebor*, &c. Confeſſio infirmitatis humanæ, & querimonia de miſeriis hujus vitæ. ibid.
Cap. 21. n. 1. *Omnia*, &c. Deſiderium animæ in ſolo Deo requiem quærentis. 141
Cap. 22. n. 1. *Aperi Domine*, &c. Commemoratio multiplicum beneficiorum Dei, cum gratiarum actione. 145
Cap. 23. n. 3. *Domine Deus*, &c. Oratio contra malas cogitationes. 149
Ibidem n. 4. *Clarifica*, &c. Alia pro illuminatione mentis. ibid.
Cap. 26. n. 2. *Obſecro te*, &c. Pro libertate mentis contra neceſſitates corporis, & hujus mundi vanitates. 154
Cap. 27 n. 4 *Confirma me*, &c. Pro

purgatione cordis, & cœleſti ſapientiâ. 157

Cap. 29. n. 1. *Sit nomen*, &c. Invocatio Dei, ubi inſtat tribulatio. 159

Cap. 34. n. 1. *Ecce Deus meus*, &c. Oratio ad impetrandũ Dei amorem. 169

Cap. 39. n. 1. *Domine labia*, &c. Oblatio ſui, & ſuorum in Dei beneplacitum. 178

Cap. 40. n. 1. *Domine quid eſt*, &c. Confeſſio ſuæ nihilitatis, & in ſolo Deo gloriatio. 180

Cap. 46. n. 5. *Domine Deus*, &c. Imploratio gratiæ pro verborum jaculis patienter ſuſtinendis. 193

Cap. 48. n. 1. *O ſupernæ civitatis*, &c. Suſpirium animæ in diem Æternitatis, tum querimonia de hujus vitæ anguſtiis. 196

OMnia ferè capita libri quarti ſunt totidem Orationes devotiſſimæ, & affectionibus opportunis plenæ: cum ad dignè recipiendum Corpus Chriſti D. tum ad agendum gratias: tum ad poſtulandum dona ipſius, & quicquid ad ſalutem, profectumque ſpiritualem animæ oportet. Ideoque non fuit opus peculiari Indiculo. Vale, LECTOR, & ora pro me.

Ex S. ANSELMI Carmine de Contemptu Mundi, ad Monachos, FRAGMENTUM.

Non tonſura facit Monachum, non horrida veſtis;
Sed virtus animi, perpetuuſque rigor
Mens humilis, MUNDI CONTEMPTUS, vita devota,
Sanctaque ſobrietas; hæc faciunt Monachum.
Hæc vos in cœlum, Monachi, quadriga levàbit:
Hęc poſt hanc vitam pręmia ſumma dabit.
Nil tonſura juvat, juvat aut viliſſima veſtis,
Si lupus es, quamvis eſſe vidêris ovis:
Nam falli poſſunt homnes, & fallere. Chriſtum,
Qui nullum fallit, fallere nemo poteſt.
Ille quidem fucum ſimulatæ relligionis.
Damnat, & in reprobis moribus eſſe nequit.
Voviſtis, fratres, voviſtis: veſtra rogamus
Vivite ſolliciti reddere vota Deo.

In

In Majeſtatem divinā peccat abundè
Quiſquis quæ nòn vult reddere, vota vovet.
Voviſtis Domino veſtros convertere mores:
Jam nunc peccatis ſit modus, & vitiis.
Nunc humilis vivat qui vixerat antè ſuperbus:
Sit caſtus quiſquis luxurioſus erat.
Quærebat cenſus aliquis? captabat honores?
At modò vileſcant cenſus honorque ſibi.
Gaudebat dapibus, gaudebat divite menſa?
Nunc tenuē victum ſobria menſa dabit.
Ille ſuis lætus ſucceſſibus eſſe ſolebat?
Nunc lacrymis culpas diluat ipſe ſuas, &c.

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

De Imitatione CHRISTI.

CAP. I. De Comtemptu omnium vanitatum mundi. 1
2. De humili ſentire ſui ipſius. 3
3. De doctrina veritatis. 5
4. De prudentia in agendis. 8
5. De lectione ſanctarum Scripturarum. 9
6. De inordinatis affectionibus. 10
7. De vana ſpe, & elatione fugienda. 11
8. De cavẽda nimia familiaritate. 13
9. De obedientia & ſubjectione. 14
10. De cavenda ſuperfluitate verborum. 15
11. De pace adquirenda & zelo proficiendi. 16
12. De utilitate adverſitatis. 19
13. De tentationibus reſiſtendis. 20
14. De temeratio judicio vitando. 24

15 De

15. De operibus ex charitate factis. 25
16. De ſufferentia defectuum aliorum. 26
17. De Monaſtica vita. 28
18. De exemplis SS. Patrum. 29
19. De exercitiis boni Religioſi. 32
20. De amore ſolitudinis & ſilentii. 36
21. De compunctione cordis. 40
22. De conſideratione humanæ miſeriæ. 43
23. De meditatione mortis. 46
24. De judicio, & pœnis peccatorum. 51
25. De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ. 55

LIBER II.

CAP. I. De interna converſatione. 61
2. De humili ſummiſſione ſub Prælati regimine. 65
3. De bono pacifico homine. 67
4. De pura mente, & ſimplici intentione. 68
5. De propria conſideratione. 70
6. De lætitia bonæ conſcientiæ. 71
7. De amore JESU ſuper omnia. 73
8. De familiari amicitia JESU. 75

9. De carentia omnis ſolatii. 78
10. De gratitudine pro gratia Dei. 82
11. De paucitate amatorum Crucis JESU. 85
12. De regia via ſanctæ Crucis. 87

LIBER III.

Cap. I. De interna Chriſti locutione ad animam fidelem. 96
2. Quòd veritas intùs loquitur ſine ſtrepitu verborum. 97
3. Quòd verba Dei humiliter ſunt audienda, & quòd multi ea non ponderant. 99
4. Quòd in veritate & humilitate corã Deo converſandum eſt. 103
5. De mirabili effectu divini amoris. 105
6. De probatione veri amoris. 109
7. De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia. 112
8. De vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei. 115
9. Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimũ, ſunt referenda. 117
10. Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo. 118
11. Quòd deſideria carnis examinanda ſunt, & moderanda. 121

12. De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias. 123
13. De obedientia humilis ſubditi ad exemplum Jeſu. Chriſti. 123
14. De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis. 127
15. Qualiter ſtandum ſit, ac dicendum in omni re deſiderabili. 129
16. Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum. 131
17. Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit. 133
18. Quòd temporales miſeriæ exemplo Chriſti æquanimiter ſint ferendæ. 134
19. De tolerãtia injuriarum: & quis verus patiens probetur. 136
20. De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis. 138
21. Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt. 141
22. De recordatione multiplicium beneficiorum Dei. 145
23. De quatuor magnam importantibus pacem. 148
24. De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita. 151
25. In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit. 152

26. De

+ 26. De eminentia liberę mentis, qua ſuplex oratio magis meretur quàm lectio. 154
27. Quòd privatus amor à ſummo Bono maximè retardat. 156
28. Contra linguas obtrectatorũ. 158
+ 29. Qualiter inſtante tribulatione Deus invocãdus eſt & benedicendus. 159
30. De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ. 160
31. De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri. 164
32. De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis. 166
33. De inſtabilitate cordis, & intentione finali ad Deum habenda. 168
34. Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus. 169
35. Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita. 172
36. Contra vana hominum judicia. 174
37. De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem. 175
38. De bono regimine in externis, & recurſus ad Deum in periculoſis. 177

39. Quòd

39. Quòd homo non ſit importunus in negotiis. 178 =
40. Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt. 180 ✓
41. De Contemptu omnis temporalis honoris. 182 +
42. Quòd pax non eſt ponenda, ſive petenda in hominibus. 183
43. Contra vanam & ſæcularem ſcientiam. — 185
44. De non attrahendo ſibi res exteriores. 187 +
45. Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum. 188 +
46. De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula. 191 +
47. Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda. 194 +
48. De die Æternatis, & hujus vitæ anguſtiis. 196
49. De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus promiſſa. 199
50. Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre. 204. J. Traun
51. Quòd humilibus ſit inſiſtendum operibus, cùm deficitur à ſummis. 208

52. Quòd

52. Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis dignum verberibus. 209
53. Quòd gratiam Dei non miſcetur ſapientibus terrena. 211
54. De diverſis motibus naturæ & gratiæ. 214
55. De corruptione naturæ, & effe-ctu gratiæ divinæ. 218
56. Quòd nos ipſos abnegare, & CHISTUM IMITARI debemus per Crucem. 222
57. Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus. 224
58. De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non ſcrutandis. 226
59. Quòd omnis ſpes, & fiducia in ſolo Deo figenda eſt. 232

LIBER IV.

De Sacramento Altaris.

CAP. I. Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus. 236
2. Quòd magna bonitas & Charitas Dei in hoc Sacramento exhibetur homini. 243
3. Quòd utile ſit ſæpe communicare. 246

4. Quòd

4. Quòd multa bona. præſtantur de votè communicantibus. 249
5. De dignitate Sacramenti,& ſtatu ſacerdotali. 253
6. Interogatio de exercitio ante Communionem. 255
7. De diſcuſſione propriæ conſcientiæ ? & emendationis propoſito. 256
8. De oblatione Chriſti in Cruce, & propria reſignatione. 259
9. Quòd nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare. 261
10. Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda. 264
11. Quòd corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maximè ſunt animæ fideli neceſſaria. 268
12. Quòd magna diligentia ſe debet communicaturus Chriſto præparare. 273
13. Quòd toto corde anima devota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet. 275
14. De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad corpus Chriſti. 277
15. Quòd gratia devotionis humilitate, & ſui ipſius abnegatione adquiritur. 279
16. Quòd

16. Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & gratiam ei poſtulare debemus. 281
17. De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum. 283
18. Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis IMITATOR CHRISTI, ſubdendo ſe ipſum ſacræ fidei. 286

Ad Majorem Dei Gloriam,

Reimprimatur

Si videbitur Reverendiſs. P.Sac. Pal. Apoſt. Mag.

Sperellus Epiſc. Interamn. Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Joſeph Maria Berti Sac.Th.Mag. ac Reverendiſs. P. Sac. Apoſt. Pal. Mag. Socius Ord. Præd.

JOANNIS GERSEN
Abbatis Ordinis S. Benedicti,
DE IMITATIONE CHRISTI,
LIBER PRIMUS.

De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

CAPUT PRIMUM.

QUI ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus, & mores imitemur, ſi volumus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Jeſu meditari.

2. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit : & qui ſpiritum ejus haberet, abſconditum ibi manna inveniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditione Evangelii parvum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plenè, & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet ut totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare : ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt ſanctum, & juſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo carum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem. Si ſcires totam Bibliam, & omnium Philoſophorum dicta : quid totum prodeſſet ſine charitate, & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, pręter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad cœleſtia regna.

4. Vanitas igitur eſt divitias perituras quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt honores ambire & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt carnis deſideria ſequi : & il-

lud

lud deſiderare, unde poſtmodum graviter punitur. Vanitas eſt longam vitam ſperare, vel optare, & de bona vita modicum curare. Vanitas eſt præſentem vitam ſolùm attendere; & quæ futura ſunt, non prævidere. Vanitas eſt diligere quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium eſt:

5. Memento illius frequenter Proverbii: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II. *De humili ſentire ſuiipſius.*

1. OMNIS homo naturaliter ſcire deſiderat, ſed ſcientia ſine timore quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſervit, quàm ſuperbus philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat. Qui bene ſe ipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate, quid

me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi invenitur diſtractio, & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire, parùm vel nihil animæ proſunt. Et valdè inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm iis, quæ ſaluti ſuæ deſerviunt. Multa verba non ſatiant animam, ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia magnam præſtat ad Deum confidentiam.

3. Quantò plus & meliùs ſcis, tantò graviùs indè judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte, vel ſcientia, ſed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quòd multa ſcis & ſatis benè intelligis: ſcito tamen quia ſunt multo plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere, ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima, & veriſſima lectio, ſuî ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſe ipſo nihil tenere, &

de

de aliis ſemper benè, & alta ſentire, magna ſapientia eſt, & perfectio. Si videres aliquem apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non debes te tamen meliorem æſtimare, quia neſcis quamdiu in bono poſſis ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAP. III. *De doctrina veritatis.*

1. FELIX, quem veritas per ſe docet, non per figuras, & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus ſæpe nos fallunt, & modicum vident. Quid prodeſt modica cavillatio de occultis, & obſcuris rebus, de quibus non arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis inſipientia, quòd neglectis utilibus, & neceſſariis, ultrò intendimus curioſis & damnoſis: Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid nobis de generibus, & ſpeciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex uno Verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc eſt principium, quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat.

Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt; poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O *veritas* Deus, fac me unum tecum, in charitate perpetua! Tædet me ſæpè multa legere, & audire: in te eſt totum, quod volo, & deſidero. Taceant omnes doctores: ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo; tu mihi loquere ſolus.

3. Quantò quis magis unitus, & interiùs ſimplificatus fuerit, tantò plura, & altiora ſine labore intelligit, quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſſipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus, ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit, & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus, & devotus homo, opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſe ipſum? Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet

delicet ſe ipſum, & quotidie ſe ipſo fortiorem fieri, atque in melius proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem habet ſibi annexam;& omnis ſpeculatio noſtra quadam caligine non caret. Humilis tuî cognitio,certior via eſt adDeum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet rei notitia, quæ bona in ſe conſiderata eſt, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò plures magis ſcire deſiderant, quàm benè vivere: ideò ſæpe errant, & penè nullum, vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas,ſicuti ad movendas quęſtiones: non fierēt tanta mala, & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in Cœnobiis. Certè, adveniente die judicii, non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm benè didicimus, ſed quàm religiosè viximus. Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi Magiſtri, quos noviſti benè, dum adhuc viverent, & ſtudiis florerent? Jam eorum Præ-

bendas alii poſſident ; & neſcio , utrùm de eis recogitent . In vita ſua aliquid videbantur , & modò de illis tacetur .

6 O quàm cito tranſit gloria mundi ! Utinam vita eorum , ſcientię eorum concordâſſet , tunc benè ſtuduiſſent , & legiſſent . Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in hoc ſæculo , qui parùm curant de Dei ſervitio ! Et quia eligunt magis eſſe magni , quàm humiles , ideò evaneſcunt in cogitationibus ſuis . Verè magnus eſt , qui in ſe parvus eſt , & pro nihilo omne culmen honoris ducit . Verè prudens eſt , qui omnia terrena arbitratur ut ſtercora , ut Chriſtum lucrifaciat . Et verè benè doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam relinquit .

CAP. IV. *De prudentia in agendis.*

1. NON eſt credendum omni verbo , nec multitudinis inſtinctui; ſed cautè & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda . Proh dolor , ſæpè malum faciliùs , quàm bonum de alio creditur , & dicitur : ita infirmi ſumus . Sed perfecti viri non facilè cre-

credunt omni enarranti, quia ſciunt humanam infirmitatem ad malum proclivem, & in verbis ſatis labilem, ſive debilem.

2. Magna ſapientia eſt, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſenſibus ſtare. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita, vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potiùs à meliori inſtrui, quàm tuas adinventiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior; tantò in omnibus erit ſapientior, ac pacatior.

CAP. V. *De lectione ſanctarum Scripturarum.*

1. VERITAS eſt in Scripturis ſanctis quærẽda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter devotos, & ſimplices libros legere de-

bemus, ſicut altos, & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ, vel magnæ literaturæ fuerit: ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hæc dixerit, ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum: cùm volumus intelligere, & excutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum, ſive perfectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec unquàm velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ Seniorum, ſine cauſa enim non proferuntur.

CAP. VI. *De inordinatis affectionibus*

1. QUandocunque homo inordinatè appetit aliquid, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus, & avarus nunquam quieſcunt: pauper, & humilis ſpiritu, in multitudine pacis con-

converſantur. Homo, qui necdum in ſe perfectè mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in rebus parvis, & vilibus. Infirmus ſpiritu, & quodammodo carnali, & ad ſenſibilia inclinatus, difficiliter poteſt ſe à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ gravatur: quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, invenitur vera pax cordis, non autem ſerviendo eis. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido ſpirituali.

CAP. VII. *De vana ſpe, & elatione fugienda.*

1. VANUS eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non pudeat te aliis ſervire, amore Jeſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper te ipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac

quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel cujuſquam aſtutia viventis: ſed magis in Dei gratia, qui humiles adjuvat, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Non glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate, aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum, quicquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem; ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus tuis: quia aliter ſunt judicia Dei, quàm hominum: cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves. Non nocet, ut hominibus te ſupponas: nocet autem plurimùm, ſi vel uni te præponas. Jugis pax cum humili, in corde autem ſuperbi zelus, & indignatio frequens.

CAP. VIII. *De nimia familiaritate cavenda.*

1. NON omni homini revelas cor tuum; ſed cum ſapiente, & timente Deũ age cauſſam tuam. Cum juvenibus, & extraneis rarus eſto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus, & ſimplicibus, cum devotis, & morigeratis ſociare, & quæ ædificationis ſunt pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri, ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & Angelis ejus, opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut perſona ignota ex bona fama luceſcat: cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra: & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate, in nobis conſiderata.

De

CAP. IX. *De obedientia, & ſubjectione.*

1. VALDE magnum eſt, in obediẽtia ſtare, ſub Prȩlato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubjectione, quàm in Prælatura. Multi ſunt ſub obedientia magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; niſi ex toto corde, propter Deum, ſe ſubjiciant. Curre hîc, vel ibi: non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione, ſub Prœlati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio, multos fefellit.

2. Verum eſt, quòd unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ed eos magis, qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia ſcire plenè poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter ſenſum aliorum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis,

&

& alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi etiam ſæpè, ſecurius eſſe audire, & accipere conſilium, quàm dare. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cùm id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ, aut pertinaciæ.

CAP. X. *De cavenda ſuperfluitate verborum.*

1. CAVEAS tumultum hominum, quantum potes: multùm enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur, cùm tamen raro ſine læſione conſcientiæ ad ſilentium redimus? Ideò tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones invicem conſolari quærimus: & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus relevare. Et multùm libenter de his, quæ multùm diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui, & cogitare.

Sed,

2. Sed, proh dolor, ſæpe inaniter,& fruſtrà. Nam hæc exterior conſolatio, interioris, & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideò vigilandum eſt,& orandum, ne tempus otiosè tranſeat. Si loqui licet, & expedit; quæ ædificabilia ſunt, loquere. Malus uſus, & negligentia profectûs noſtri multum facit ad incuſtodiam oris noſtri. Juvat tamen non parùm ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio: maximè ubi pares animo & ſpiritu in Deo ſibi ſocientur.

CAP. XI. *De pace acquirenda & zelo proficiendi.*

1. MULTAM poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis, & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecùs quærit? qui parùm, vel rarò ſe intrinſecùs colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam ſanctorum tam perfecti, & contemplativi fuerunt? Quia

Quia omnino ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideò tutis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt. Nos nimiùm occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſollicitamur. Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3. Si eſſemus nobiſmet ipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati; tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum, & maximum impedimentum eſt, quia non ſumus à paſſionibus, & concupiſcentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur.

4. Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio; profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo. Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare: qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus. Si tantum in iſtis exterioribus obſervantiis, pro-

fectum

ſectum Religionis ponimus, citò habebit finem devotio noſtra. Sed ad radicem ſecurim ponamus: ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario ſæpè ſentimus: ut meliores, & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis. Fervor, & profectus noſter quotidie deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſit retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc cuncta poſteà poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave eſt aſſueta dimittere, ſed gravius eſt contra propriam voluntatem ire. Sed ſi non vincis parva, & lævia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne fortè paullatim ad majorem te ducat difficultatem. O ſi adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, te ipſum benè habendo! puto, quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAP.

CAP. XII. *De utilitate adverſitatis.*

1. BONUM nobis eſt, quod habeamus aliquando aliquas gravitates, & contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat: nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt, quòd patiamur quandoque contradictores: & quòd malè, & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus, & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet ſe homo, in Deo totaliter firmare: ut non eſſet ei neceſſe multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire: ut poſſit diſſolvi,

vi, & cum Chriſto eſſe. Tunc [enim] benè advertit, perfectam ſecuritatem, & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

CAP. XIII. *De tentationibus reſiſtendis.*

1. QUANDIU in mundo vivimus, ſine tribulatione, & tentatione eſſe non poſſumus. Unde in Job ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram. Ideò unuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens quem devoret. Nemo tam perfectus eſt, & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non poſſumus.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpe valdè utiles, licèt moleſtæ ſint, & graves; quia in iis homo humiliatur, purgatur & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes, & tentationes tranſierunt, & profecerunt. Et qui benè tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti

ſunt,

ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes, vel adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis eſt, unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Unâ tentatione, ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit, & ſemper ad patiendum aliquid habemus: nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam, & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem evellit, parùm proficiet; immo citiùs tentationes ad eum accedent, & pejus ſentiet. Paullatim, & per patientiam cum lõganimitate (Deo juvante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria. Sæpiùs accipe conſilium in tentationibus, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentatio-

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EM. ROMA

tationum,inconſtantia animi,& parva ad Deum confidentia. Quia ſicut navis ſine gubernaculo hinc, & inde à fluctibus impellitur, ita homo remiſſus,& ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem juſtum. Neſcimus ſæpè quid poſſumus, ſed tentatio aperit, quid ſumus. Vigilandum tamen præcipuè eſt circa initium tentationis; quia tunc faciliùs hoſtis vincitur,ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim, ut pulſaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit: Principiis obſta,ſerò medicina paratur. Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio, deinde fortis imaginatio; poſteà delectatio,& motus pravus, & aſſenſio. Sicque paullatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit, tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur: quidam autem in fine. Quidam verò quaſi per totam vitam ſuam habent malè.Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundùm divinæ

ordina-

ordinationis ſapientiam, & æquitatem; quæ ſtatum, & merita hominum penſat, & cuncta ad Electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideò non debemus deſperare, cùm tentamur: ſed eo ferventiùs Deum exorare, quatenus dignetur in omni tribulatione nos adjuvare: qui utique ſecundùm dictum Sancti Paulli, talem faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei in omni tentatione, & tribulatione, quia humiles ſpiritu ſalvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit: & majus meritum ibi exiſtit, & virtus meliùs pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit, & fervidus, cùm gravitatem non ſentit: ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectûs erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & à parvis quotidianis ſæpe vincuntur: ut humiliati nunquam de ſe ipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP.

CAP. XIV. *De temerario judicio vitando.*

1. AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & leviter peccat: ſeipſum verò judicando, & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicandum, propter privatum amorem faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſensûs noſtri.

2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus, quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit, quàm cupiunt, citò moventur, & triſtes fiunt. Propter diverſitatem ſenſuum, & opinionum ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos, & cives; inter Religioſos, & devotos.

3. An-

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris, vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Jeſu Chriſti, rarò, & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAP. XV. *De operibus ex charitate factis.*

1. PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum; ſed pro utilitate tamen indigentis, bonum opus aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto bonum opus non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodeſt: quicquid autem ex charitate agitur, quantumcumque parvum ſit, & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit, quàm quantum quis facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè

facit. Multum facit, ſive benè facit, qui magis communitati, quàm ſuæ voluntati ſervit. Sæpe videtur eſſe charitas,& eſt magis carnalitas:quia carnalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, rarò abeſſe volunt.

3. Qui veram, & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit, ſed Dei gloriam ſolummodò in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat; nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt. O qui ſcintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAP.XVI. *De ſufferentia defectuum aliorum.*

1. QUÆ homo in ſe, vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia ſic

melius

melius eſt fortè pro tua probatione, & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra. Debes tamen, pro talibus impedimentis ſupplicare, ut Deus dignetur tibi ſubvenire, & poſſis benignè portare.

2. Si quis ſemel, aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor in omnibus ſervis ſuis, qui benè ſcit malum in bonum convertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter volumus alios eſſe perfectos, ſed tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quòd alii diſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum, ſicut nos ipſos amamus. Si eſſent omnes perfe-

cti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus alter alterius onera portare; quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens; ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtituere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, meliùs patet occaſione adverſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit oſtendunt.

CAP. XVII. *De Monaſtica vita.*

1. OPORTET: ut diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem, & concordiam cum aliis tenere. Non eſt parvũ in Monaſteriis, vel in Congregatione habitare, & ibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare. Beatus, qui ibidem benè vixit, & feliciter conſummavit. Si vis debitè ſtare, & proficere, teneas te tanquam exulem, & peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2. Ha-

2. Habitus, & tonſura modicum faciunt, ſive conferunt; ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet, niſi tribulationem, & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, aut ad regendum? ad patiendum ſcias te vocatum, & ad laborandum, non ad otiandum, vel fabulandum. Hîc ergò probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII. *De exemplis ſanctorum Patrum.*

1. INTUERE Sanctorum Patrum vivida exẽpla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis quàm modicum ſit, & penè nihil, quod nos agimus. Heu, quideſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti, & amici Chriſti Domino ſervierunt in fame, & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatiga-

tigatione, in vigiliis & orationibus, in jejuniis & ſanctis meditationibus, in perſecutionibus, & opprobriis multis.

2. O quàm multas, & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, & Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi! Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in vitam æternam poſſiderent eas. O quàm ſtrictam, & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas, & graves tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras, & fervidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abſtinētias peregerunt! quàm magnum zelum, & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerūt! quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt? quàm puram, & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando ab oratione mentali minimè ceſſarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obli-

oblivioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renunciabant; nil de mundo habere cupiebant; vix neceſſaria vitę ſumebant, corpori etiam ſervire in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed divites valdè in gratia, & virtutibus. Foris egebant, ſed intùs gratiâ, & conſolatione divina reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, ſed Deo proximi, & familiares amici. Sibi ipſis videbantur tanquàm nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erant in oculis Dei pretioſi, & electi. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate, & patientia ambulabant: & ideò in ſpiritu quotidiè proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit? O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina vi-

guit! quanta reverentia, & obedientia ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti, & perfecti fuerunt, qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt. Jam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. O tepor, & negligentia ſtatûs noſtri, quòd tam citò declinamus à priſtino fervore, & jam tædet vivere præ laſſitudine, & tepore! Utinàm in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti devotorum.

CAP. XIX. *De exercitiis boni Religioſi.*

1. VITA boni Religioſi omnibus virtutibus pollere debet: ut ſit talis interiùs, qualis videtur exteriùs hominibus. Et meritò multò plus debet eſſe intùs, quàm quod cernitur foris, quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, & tanquàm Angeli in conſpectu ejus, mundi incedere. Omni

ni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare:quaſi hodiè primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere: *Adjuva* me Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſervitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt,quod hactenus feci.

2. Secundum propoſitum noſtrum curſus profectus noſtri: & multâ diligentiâ opus eſt, benè proficere volenti. Quòd ſi fortiter proponens ſæpè deficit, quid ille, qui rarò, aut minùs fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Juſtorum propoſitum in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quicquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3. Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari. Si autem tædio animi, aut negligentiâ faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nocivum ſentietur. Conemur quan-

tum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora noſtra, & interiora pariter nobis ſcrutanda ſunt, & ordinanda; quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die, manè, videlicet, & veſperè. Manè propone, veſperè diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpiùs forſitan Deum offendiſti, & proximum. Accinge te ſicut vir contra diabolicas nequitias: fræna gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frænabis. Nunquàm ſis ex toto otioſus; ſed aut legens, aut ſcribens, àut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè, & fideliter debitis,

& injunctis, ſi jam ultrà vacat redde te tibi, prout devotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere unum exercitium, ſed aliud iſti, aliud illi magis deſervit. Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis. Alia cùm triſtamur libet cogitare: & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia, & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi ſimus, & ad æternum feſtum perventuri. Ideòque ſollicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in brevi pręmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore prefinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare. Beatus ſervus (ait Evangeliſta Lucas) quem cùm vene-

rit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

CAP. XX. *De amore ſolitudinis, & ſilentii.*

1. QUÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus, & otioſis circuitionibus, necnon à novitatibus, & rumoribus audiendis; invenies tempus ſufficiens, & aptum pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant; & Deo in ſecreto vivere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faciliùs eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora, & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum

Jeſu

Jeſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit. Nec eò minus ſolliciti, & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus, & gratiâ emicuerunt. Pravorum autem ſecuritas ex ſuperbia, & præſumptione oritur, & in fine indeceptionem ſui vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris Cœnobita, aut devotus Eremita.

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt, propter ſuam nimiam confidentiam. Unde multis utilius eſt, ut non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur, ne nimiùm ſecuri ſint, ne fortè in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent. O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcien-

tiam

tiam ſervaret! O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria, ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem, & quietem poſſideret!

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit, in ſancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella invenies, quod de foris ſæpiùs amittes. Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ, benè eam incolueris, & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio, & quiete proficit anima devota, & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lachrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet, & mundet: ut Conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis, & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto,

gleſto, ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia ejus, trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas? Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina, triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat, ſed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia eleméta: nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia, quid eſſet, niſi viſio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis, & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Jeſum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si

non

non exiſſes, nec quicquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI. *De compunctione cordis.*

1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber, ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lętitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit. Mirum eſt, quòd homo poteſt nunquam perfectè in hac vita lętari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat, & penſat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Felix qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem

nem ſe recolligere ſanctæ compunctionis. Felix, qui à ſe abdicat, quicquid conſcientiam ſuam maculare poteſt, vel gravare. Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi benè te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum. Habe ſemper oculum ſuper te primùm, & admoneas te ipſum ſpecialiter prę omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis benè, & circumſpectè, ſicut decet Dei ſervum, & devotum religioſum converſari. Utilius eſt ſæpè, & ſecurius, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus, quia compunctionem cordis non quęrimus, nec vanas, & externas abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc gravis, & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem invenit ma-

materiam dolendi & flendi. Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit, quia nemo ſine tribulatione hîc vivit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò amplius dolet. Materiæ juſti doloris, & internæ compunctionis ſunt peccata, & vitia noſtra: quibus ita involuti jacemus, ut rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ tuæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares. Si etiam futuras inferni, ſive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus: ideò frigidi, & valdè pigri remanemus.

6. Sæpe eſt inopia ſpiritûs, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum: & dic cum Propheta: Ciba me Domine, pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis, in menſura.

CAP. XXII. *De conſideratione humanæ miſeriæ.*

1. MISER es, ubicumque fueris, & quòcumque te verteris, niſi ad Deũ te convertes. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis, & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundùm ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatione, vel anguſtia: quamvis Rex ſit & Papa. Quis eſt qui meliùs habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens, & excelſus! Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis, quòd omnia iſta temporalia nulla ſunt: ſed valdè incerta, & magis gravantia, quia nunquam ſine ſollicitudine, & timore poſſidentur. Non eſt hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria eſt vivere ſuper terram. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præ-

ſens

ſens vita fit ei amarior : quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere: verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto: qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam: & ampliùs væ illis, qui diligunt hanc miſeram, & corruptibilem vitam. Nam in tãtum quidam hanc amplectuntur (licèt etiam vix neceſſaria laborando, aut mendicando habeant) ut ſi poſſent hìc ſemper vivere, de Regno Dei nihil curarent.

4. O inſani, & infideles corde, qui tam profundè in terris jacent, ut nil niſi carnalia ſapiant! Sed miſeri, adhuc in fine graviter ſentiẽt, quàm vile & nihilum erat, quod amaverunt. Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ

in

in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſumad manſura, & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia: adhuc habes tempus, & horam.

5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus emendandi. Quando malè habes, & tribularis, nunc tempus eſt promerendi. Oportet te tranſire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quàm diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio, & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem: ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam, donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana,

quæ

quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles, & inſtabiles ſumus. Citò poteſt etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi jam pax ſit, & ſecuritas: cùm necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in noſtra converſatione. Benè opus eſſet, quòd adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni novitii ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAP. XXIII. *De meditatione mortis.*

1. VALDE citò erit tecum hoc factum, vide alter quo modo te habeas. Hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum

Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente. O hebetudo, & duritia cordis humani, quod ſolùm præſentia meditatur, & futura non magis prævidet. Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie, vel ſtatim eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multùm mortem timeres. Melius eſſet peccata cavere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta: & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2. Quid prodeſt diu vivere, quando tam parùm emendamur? Nobis longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget. Utinam per unam diem benè eſſemus converſati in hoc mundo. Multi annos converſionis computāt, ſed ſępè parvus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutiûs vivere. Beatus qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem vitam tranſibis.

3. Cùm manè fuerit, puta te ad veſperum non perventurum. Veſpe-

re autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi ſubitò, & improvisè moriuntur. Nam horâ, quá non putatur, Filius hominis venturus eſt. Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter ſentire incipies de tota vita tua prætèrita, & valde dolebis, quia tam negligens, & remiſſus fuiſti.

4. Quàm felix, & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuſlibet adverſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur: ſic & qui multùm peregrinantur, rarò ſanctificantur.

5. Noli confidcrare ſuper amicos, & proximos, nec in futuris tuam ſalutem differas: quia citiùs obliviſcentur tuî homines, quàm æſtimas. Melius eſt nunc tempeſtivè provide-

re,

re, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro te ipſo ſollicitus modò, quis erit ſollicitus pro te in futuro? Nunc tempus eſt valdè pretioſum. Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas. Veniet quando unum diem, ſeu horam pro emendatione deſiderabis: & neſcio, an impetrabis.

6. Eja chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, ſi modò ſemper timoratus fueris, & de morte ſuſpectus. Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Chriſto. Diſce nunc omnia contemnere, ut tunc poſſis liberè ad Chriſtum pergere. Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc valeas certam habere confidentiam.

7. Ah ſtulte, quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas hîc ſecurum? Quàm multi decepti ſunt, & inſperatè de corpore extracti? Quotiens audîſti à dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens cervicem

 fregit,

fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tanquam umbra pertranſit.

8. Quis memorabitur tuî poſt mortem? Aut quis orabit pro te? Age, age, nunc chariſſime, quicquid agere potes: quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter ſalutem tuam nihil cogites: ſolùm quæ Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei ſanctos, & eorum actus imitando: ut cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum, & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serva cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hîc manentem civitatem. Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

CAP.

CAP. XXIV. *De judicio, & pœnis peccatorum.*

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis judicem, cui nihil eſt occultum, qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit: ſed quod juſtum eſt, judicabit. O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari, vel defendi; ſed unuſquiſque, ſufficiens onus erit ſibi ipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius & purgativus.

2. Habet magnum, & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua injuria, qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur; qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omninò

ſpiritui ſubjugare conatur. Meliùs eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſervare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ille ignis devorabit, niſi peccata tua? Quantò tibi ipſi ampliùs nunc parcis, & carnem ſequeris, tantò duriùs poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas. In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur, & guloſi ingenti ſiti, ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido ſulphure perfundentur. Et ſicut furioſi canes præ dolore invidioſi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & avari miſerrimâ egeſtate arctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hîc centum anni in amariſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hîc tamen interdùm ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modò ſollicitus, & dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii

ſis ſecurus cum Beatis , Tunc enim Juſti ſtabunt in magna conſtantia adversùs eos,qui ſe anguſtiaverunt, & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad judicandum, qui modò ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum. Tunc magnam fiduciã habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabis os ſuum. Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta; quàm ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus jvuabit conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quàm docta Philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis

conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione, Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, ut tunc valeas, à gravioribus liberari. Hîc primò proba, quid poſſis poſteà. Si nunc tam parùm non vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modò modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere: delectari hîc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7. Si uſque in hodiernum diem ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum ſi mortem,

tem, & judicium timeat. Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAP. XXV. *De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.*

1. ESTO vigilans, & diligens in Dei ſervitio, & cogita frequenter, ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti. Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ſeiveas, quia mercedem laborũ tuorũ in brevi recipies: nec erit tunc ampliùs timor, aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, immo perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanſeris fidelis, & fervidus in agendo: Deus proculdubio erit fidelis, & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies: ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius inter metum, & ſpem frequenter fluctuaret, &

quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet, hæc intra ſe revolvit dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quid, ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè ſecurus eris. Moxque conſolatus, & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inveſtigare, ut ſciret, quę ſibi eſſent futura, ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens, & perfecta ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum.

Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & paſcèris in divitiis ejus. Unum eſt, quod multos à profectu, & ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enimverò illi maximè præ aliis in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia, & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè

mul-

multum ad vincendum,& moriendū. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen ſervens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſè inclinatur:& ſerventer inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cavere, & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis diſplicent.

5. Ubique profectum tuum capias: ut ſi bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave ne idem facias, aut ſi aliquando feciſti, citiùs te emendare ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterùm ab aliis notaris. Quàm jucundum, & dulce eſt, videre ſervidos, & devotos fratres, benè morigeratos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & grave, videre inordinatè ambulantes: qui ea,ad quæ vocati ſunt,non exercent! Quàm nocivum eſt negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6. Memor eſto arrepti propoſi-

ti, & imaginem tibi propone Cruci-
cifixi. Bene verecundari potes, inſpectâ vitâ Jeſu Chriſti: quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licèt diu in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & devotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet, omnia utilia, & neceſſaria ſibi abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Jeſum aliquid melius quærat. O ſi Jeſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò, & ſufficienter docti eſſemus!

7. Religioſus fervidus, omnia benè portat, & capit, quæ illi jubentur. Religioſus negligens, & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam vivens, gravi patet ruinæ. Qui laxiora quærit, & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit, quia aut unum, aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religioſi: qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Raro exeunt, abſtractè vivunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multùm laborant, parùm loquuntur, diu vigi-

lant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſcliplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ Religionis Monachos; ac Moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideò turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo Religoſorum incipit Deo jubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde, & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare! tunc multò felicior eſſes, quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſervis. Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis rarò deguſtamus.

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit, tunc etiam benè contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico con-

triſtabitur: ſed ponit ſe integrè, & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit, nec moritur; ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt.

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſollicitudine, & diligentia nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo fervidus, & diligens ad omnia eſt paratus. Major labor eſt reſiſtere vitiis, & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paullatim labitur ad majores. Gaudebis ſemper veſperè, ſi diem expendas fructuosè. Vigila ſuper te ipſum, excita te ipſum; admone teipſum: & quicquid de aliis ſit, non negligas teipſum. Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis
S. Benedicti,

DE IMITATIONE CHRISTI,

LIBER SECUNDUS.

De interna converſione.

CAPUT PRIMUM.

REGNUM Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Converte te ex toto corde tuo ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis Regnum Dei in te venire. Eſt enim Regnum Dei pax, & gaudium in Spiritu ſancto, quod non datur impiis

piis. Veniet ad te Christus, oſtendens tibi conſolationem ſuam, ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem. Omnis gloria ejus, & decor ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eja anima fidelis, præpara huic Sponſo cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit. Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Da ergò Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cùm Chiſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili, & mortali, etiam ſi utilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa capienda ex hoc, ſi interdum adverſetur, & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contra-

trariari poſſunt: & è converſo, ſæpè ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet benè ſicut melius fuerit. Non habes hîc manentem civitatem: & ubicumque fueris, extraneus es, & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumſpicis, cùm iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cùm eis pariter. Vide, ut non inhæreas, ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis alta ſpeculari, & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Jeſu devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multùm curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus, & in ma-

maxima neceſſitate, à notis, & amicis inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit, & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit adverſarios, & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos, & benefactores? Unde coronabitur patientia tua, ſi nil adverſitatis occurrerit? Si nil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine te cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Jeſu, & modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes, tunc, de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Jeſu facit hominem ſeipſum contemnere. Amator Jeſu, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè convertere, & elevare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitivè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia prout ſunt, non ut dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quàm ab Hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec tempora expectat, ad habenda

da devota exercitia. Homo internus citò ſe recolligit: quia nunquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus benè diſpoſitus eſt, & ordinatus, non curat mirabiles, & perverſos hominum geſtus. Tantùm homo impeditur, & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8. Si rectè tibi eſſet, & benè purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nihil ſic maculat, & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis. Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

CAP. II. *De humili ſubmiſſione ſub Prælati regimine.*

1. NON magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age, & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam,

& Deus benè te defenſabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere, & pati, videbis proculdubio Domini auxilium. Ipſe novit tempus, & modum liberandi te, & ideo debes te illi reſignare. Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare. Sæpe valde prodeſt, ad majorem humilitatem ſervandam, quòd defectus noſtros alii ſciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili largitur gratiam magnam, & poſt ſuam depreſſionem levat ad gloriam. Humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulciter trahit, & invitat. Humilis acceptâ contumeliâ, & confuſione, ſatis benè eſt in pace, quia ſtat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

CAP.

CAP. III. *De bono pacifico homine.*

1. PONE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus plus prodeſt, quàm benè doctus. Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum convertit. Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt, & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret. Conſiderat, quod alii facere tenentur: & negligit, quod ipſe facere tenetur. Habe ergo primò zelum ſuper teipſum, & tunc zelare poteris juſtè etiam proximum tuum.

2. Tu benè ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum non vis recipere excuſationes. Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longe es adhuc à vera charitate, & humilitate: quæ nulli novit indignari, vel iraſci, niſi tantùm

tùm ſibi ipſi. Non eſt magnum cum bonis, & manſuetis converſari: hòc enim omnibus naturaliter placet, & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris, & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt & laudabile nimis, virileque factum.

3. Sed ſunt qui ſeipſos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et ſunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſunt ſemper graviores. Et ſunt qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Et tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda eſt, quàm in non ſentiendo contraria. Qui melius ſcit pati, pacem tenebit majorem. Iſte eſt victor ſuî & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres cœli.

CAP. IV. *De pura mente, & ſimplici intentione.*

1. DUABUS alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate. Sim-

Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit eum, & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis, & quæris, internâ libertate fruêris. Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parva, & vilis quæ bonitatem Dei non repræſentet.

2. Si tu eſſes intus bonus, & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & caperes benè. Cor purum penetrat cœlum, & infernum. Qualis unuſquiſque intus eſt, taliter judicat exteriùs. Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſſidet puri cordis homo. Et ſi eſt alicubi tribulatio, & anguſtia, hoc meliùs novit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo ad Deum ſe integrè convertens, à torpore exuitur, & in novum hominem tranſmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem.

tionem. Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat quæ plus gravia eſſe ſentiebat.

CAP. V. *De propria conſideratione.*

1. NON poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpè gratia nobis deeſt, & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non advertimus, quòd tam cæci intus ſumus. Sępè malè agimus, & pejùs excuſamus: & paſſione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis deprehendimus, & noſtra majora pertranſimus. Satis citò ſentimus, & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus, ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus. Qui benè, & rectè ſua ponderaret, non eſſet, quòd de alio graviter judicaret.

2. Internus homo ſui ipſius curam, omnibus curis anteponit. Et qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus, & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad te ipſum ſpecialiter reſpexeris. Si tibi & Deo totaliter inten-

intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti? Si debes habere pacem, & unionem veram, oportet, quòd totum adhuc poſtponas, & te ſolùm præ oculis habeas.

3. Multùm proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves. Valdè deficies, ſi aliquid temporale reputaveris. Nil altum, nil magnum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit. Totũ vanum exiſtima, quicquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa. Solus Deus æternus, & immenſus, implens omnia, ſolatium eſt animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI. *De lætitia bonæ conſcientiæ.*

1. GLORIA boni hominis teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bona conſcientiam, & ſemper habebis lætitiam. Bona conſcientia valdè multa poteſt portare, & valde læta eſt inter ad-

adverſa. Mala conſcientia, ſemper timida eſt, & inquieta. Suaviter requieſces, ſi te cor tuum non reprehenderit. Noli lætari, niſi cùm benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem; quia non eſt pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala; & quis nobis nocere audebit? Ne credas eis, quoniam repentè exurget ira Dei: & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non eſt grave amanti: ſic enim gloriari, eſt in cruce Domini gloriari. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Juſtorum lætitia de Deo eſt, & in Deo eſt: & gaudium eorum de veritate. Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem quærit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur cœleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

Fa-

3. Facilè erit contentus, & pacatus, cujus conſcientia munda eſt. Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris. Quod es, hoc es; nec major dici vales, quàm (Deo teſte) ſis. Si attendis, quid apud te ſis intus, non curabis, quid de te loquantur homines foris. *Homo videt in facie, Deus autem in corde.* Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones. Benè ſemper agere, & modicum de ſe ſentire, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecùs pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd ſe totaliter Deo commiſit. Non enim qui ſe ipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paullus) ſed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

CAP. VII. *De amore JESU ſuper omnia.*

1. BEATUS qui intelligit, quid ſit amare Jeſum, & contemnere ſe ipſum propter Ieſum. Oportet dilectum pro dilecto

relinquere, quia Jeſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax, & inſtabilis: dilectio Jeſu fidelis, & perſeverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur Jeſum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & amicum tene tibi: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſive velis, ſive nolis.

2. Teneas te apud Jeſum, vivens & moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, ſolus te poteſt adjuvare. Dilectus tuus talis eſt naturę; ut alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te benè ab omnī creatura evacuare, Jeſus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum invenies, quicquid extra Jeſum in hominibus poſueris. Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum; quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus ut flos fœni cadet.

3. Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantùm aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium, & lucrum, ſenties ſæpiùs

piùs detrimentum. Si quæris in omnibus Jeſum, invenies utique Jeſum. Si autem quæris te ipſum, invenies etiam te ipſum, ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Jeſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii.

CAP. VIII. *De familiari amicitia JESU.*

1. QUANDO Jeſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur. Quando verò Jeſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Jeſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Jeſus unum verbum loquitur tantùm, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quādo Jeſus vocat de lachrymis ad gaudium ſpiritûs. Quàm aridus, & durus es ſine Jeſu! Quàm inſipiens, & vanus, ſi cupis aliquid extra Jeſum! Nonne hoc eſt majus damnum, quàm ſi totum perderes mundum?

2. Quid poteſt tibi mundus conferre

ſine Jeſu? Eſſe ſine Jeſu gravis eſt infernus: & eſſe cum Jeſu, dulcis eſt paradiſus. Si fuerit tecum Jeſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Jeſum, invenit theſaurum bonum: immò bonum ſuper omne bonum. Et qui perdit Jeſum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus eſt, qui vivit ſine Jeſu; & ditiſſimus, qui bene eſt cum Jeſu.

3. Magna ars eſt, ſcire converſari cum Jeſu, & ſcire Jeſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Jeſus. Sis devotus & quietus, & permanebit tecum Jeſus. Potes fugare Jeſum, & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaveris, & perdideris, ad quem tunc fugies, & quem tunc quęres amicum? Sine amico non potes benè vivere: & ſi Jeſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis, & deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, & lætaris. Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium quàm Jeſum offenſum. Ex omnibus ergo charis, ſit Jeſus ſolus, dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Jeſum,

ſum, Jeſus autem propter ſe ipſum. Solus Jeſus-Chriſtus ſingulariter eſt amandus: qui ſolus bonus, & fidelis invenitur præ omnibus amicis. Propter ipſum & in ipſo, tam amici, quàm inimici tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant, & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari, vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis, quod aliquis in corde ſuo tecum occupetur; neque tu cum alicujus occuperis amore: ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5. *Eſto* purus, & liber ab intus, ſine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te eſſe nudùm, & purum cor ad Deum gerere, ſi vis vacare, & videre, quàm ſuavis ſit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, niſi gratia ejus fueris præventus, & attractus: ut omnibus evacuatis, & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper, & infirmus erit, & quaſi tantùm ad flagella relictus In his non debet deiici, nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare; & cuncta

 ſuper-

ſupervenientia ſibi ad laudem Jeſu-Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies, & poſt tempeſtatem ſerenitas magna.

CAP. IX. *De carentia omnis ſolatii.*

1. NON eſt grave humanum contemnere ſolatium, cùm adeſt divinum. Magnum verò eſt, & valde magnum tã humano, quã divino poſſe carere ſotio: & pro honore Dei libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis, & devotus, adveniente gratia? Optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit: qui portatur ab Omnipotente, & ducitur à ſummo Doctore?

2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſe ipſo. Vicit ſanctus Martyr Laurentius ſæculum cum ſuo Sacerdote; quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei Sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat pro amore Chriſti

etiam

etiam à ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris amorem hominis ſuperavit: & pro humano ſolatio divinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem neceſſarium & dilectum amicum pro amore Dei diſce relinquere. Nec graviter feras, cùm ab amico derelictus fueris, ſciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. Multùm, & diu oportet hominem in ſe ipſo certare, antequam diſcat ſe ipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum plenè in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſeipſum; facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum non cadit ſuper conſolationes, nec quęrit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cùm igitur ſpiritualis conſolatio à Deo datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, nõ tuum meritum. Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſeque-

tur tentatio. Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate, & patientia, expecta cœleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare gratiam, & conſolationem. Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit talis ſæpè alternationis modus.

5. Unde quidam (præſente jam gratia) dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum. Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adjungit dicens: Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur dicens: Audivit Dominus, & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adjutor meus. Sed in quo? Convertiſti, inquit, planctum meum in gaudium, & circumdediſti me lætitiâ. Et ſi ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis, & pauperibus, ſi interdum in fervore, & inter-

dum

dum in frigiditate ſumus; quoniam ſpiritus venit, & recedit ſecundùm ſuæ voluntatis beneplacitum. Unde beatus Job ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.

6. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis? Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, & amici fideles, ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri, ſive dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tã religioſum, & devotũ, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionẽ, aut nõ ſenſerit fervoris detrimentum. Nullus Sanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs, vel poſteà non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis,

cœleſtis promittitur conſolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8. Datur etiam conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt; ideò non ceſſes præparare te ad certamen, quia à dextris, & à ſiniſtris ſunt hoſtes, qui nunquam quieſcunt.

CAP. X. *De gratitudine pro gratia Dei.*

1. CUR quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationem: & ad crucem portandam magis quàm ad lætitiam. Quis enim ſæcularium, non libenter conſolationem, & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nã omnes deliciæ mundanæ, aut turpes, aut vanæ ſunt. Spirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus

tibus

tibus infuſæ. Sed iſtis divinis conſolationibus, nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2. Multùm contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſuî. Deus benè facit conſolationis gratiam dando; ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo nõ poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus Auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & aufertur ab elato, quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem, quæ mihi auferet compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum; nec omne deſiderium, purum; nec omne dulce, bonum; nec omne charum, gratum Deo. Libenter accepto gratiam, unde humilior, & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere non ſibi audebit quidpiam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo quicquid Dei eſt: & tibi

adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum, nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi Sācti apud Deum, minimi ſunt apud ſe. Et quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate & gloria cœleſti non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati, & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati. Et qui totum Deo adſcribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt: ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt: & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudare ſuper omnia cupiunt, & in id ipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo: & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas, & verbera donaverit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quicquid nobis advenire permittit. Qui gra-

tiam

tiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, ut redeat, cautus ſit, & humilis, ne amittat.

CAP. XI. *De paucitate amatorum Crucis*

1. HABET Jeſus nunc multos amatores Regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis. Habet multos deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures invenit ſocios menſę, ſed paucos abſtinentię. Omnes volunt cum Chriſto gaudere, ſed pauci volunt pro ipſo aliquid ſuſtinere. Multi Jeſum ſequuntur uſque ad fractionem panis: ſed pauci ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula ejus venerantur, ſed pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Jeſum diligunt, quamdiu adverſa non contingunt. Multi illum laudant, & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum; eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Jeſum propter Jeſum,

ſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationē diligunt, ipſum in omni tribulatione, & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3. O quantùm poteſt amor Jeſu purus: nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nonne amatores ſuî magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda, & lucra ſemper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4. Rarò invenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum quis inveniet? Procul & de ultimis finibus pretium ejus. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam adhuc longè eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: unum ſcilicet, quod

ſum-

ſummè ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Ut omnibus relictis, ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cùmque omnia fecerit, quæ facienda noverit, nihil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſervum inutilem ſe pronunciet; ſicut Veritas ait: cùm feceritis omnia, quæ præcepta vobis ſunt, dicite, quia ſervi inutiles ſumus. Tunc verè pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere. Quia unicus, & pauper ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo tamen liberior, nemo potentior, qui ſcit ſe, & omnia relinquere, & ad infimum ſe ponere.

CAP. XII. *De Regia via ſanctæ Crucis.*

1. DURUS hic multis videtur ſermo: Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Jeſum. Sed duriùs erit audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti, in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis, tunc

tunc non timebunt ab auditione damnationis æternæ. Hoc ſignum crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad judicandum venerit. Tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vita, ad Chriſtum accedent judicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad Regnum? In crùce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus; in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus; in cruce virtutis ſumma, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Jeſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce: ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et ſi ſocius fueris pœnæ, ſocius eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet, & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Am-

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris, & non invenies altiorem viam ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone, & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre: & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſpontè, aut invitè: & ita crucem ſemper invenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritûs tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis, & quod amplius eſt, ſæpe tibimetipſi gravis eris; nec tamen aliquo remedio, vel ſolatio liberari, ſeu alleviari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas. Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione diſcas pati, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux igitur ſemper parata eſt, & ubique te expectat. Non potes effugere ubicumque cucurreris: quia ubicumque veneris teipſum tecum portas, & ſemper te ipſum invenies. Converte te ſuprà, converte te infrà; converte te extra, & intra: & in his omnibus invenies

cru-

crucem: & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad deſideratum finem: ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas; & tamen oportet, ut ſuſtineas. Si abjicis unam crucem, aliam proculdubio invenies, & forſitam graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo, ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Jeſus Chriſtus, Dominus noſter, unâ horâ ſine dolore paſſionis fuit, quamdiu vixit: Oportebat (ait) Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctę crucis?

7. Tota vita Chriſti, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis, plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus.

cibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſæpe cruces inveniet: quia exilii ſui pœna, magis ex amore creſcit.

8. Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, ut ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura, & graviora pro eo perferre potuerit. Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili; ut quod naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc fervore ſpiritûs aggrediatur & diligat.

10. Non eſt ſecundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare, & ſervituti ſubjicere; honores fugere, contumelias liben-

ter

ter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare; adverſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad teipſum reſpicis, nihil hujuſmodi ex te poteris. Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubjicientur ditioni tuæ mundus, & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & Jeſu cruce ſignatus.

11. Pone ergo te ſicut bonus, & fidelis ſervus Chriſti, ad portandum viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa adverſa & varia incommoda, in hac miſera vita, quia ſic tecum erit, ubicumque fueris: & ſic revera invenies, ubicumque latueris. Oportet te ita eſſe, & non eſt remedium evadendi à tribulatione malorum, & dolore, quàm ut patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus ejus eſſe, & partem cum eo habere deſideras. Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit. Tu verò pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes: quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram glo-

gloriam, quæ revelabitur in nobis, promerendam, etiamſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto; tunc bene tecum eſſe æſtima, quia inveniſti paradiſum in terra. Quandiu pati grave eſt, & fugere quæris: tamdiu male habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum, & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem invenies. Etiamſi raptus fueris uſque in tertium cœlum cum Paullo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario ſuſtinendo. Ego (inquit Jeſus) oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Jeſum diligere, & perpetuò illi ſervire placet.

13. Utinam dignus eſſes, pro nomine Jeſu aliquid pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cùm multi gravio-

graviora patiantur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quiſque plus ſibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit. Nemo aptus eſt ad comprehendendum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto adverſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quàm libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes, pro Chriſto adverſa pati, quàm multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatus noſtri, in multis ſuavitatibus & conſolationibus: ſed potius in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & utilius ſaluti hominum, quàm pati, fuiſſet; Chriſtus utique verbo, & exēplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem portandam hortatur, & dicit: * Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. * Omnibus ergo perlectis

ctis & ſcrutatis , ſit hæc concluſio finalis : Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Explicit Liber ſecundus.

JOAN-

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis
S. Benedicti,

DE IMITATIONE CHRISTI, LIBER TERTIUS.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

CAPUT PRIMUM.

AUDIAM, quid loquatur Dominus Deus in me. Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore ejus conſolationes accipit. Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem lo-

quen-

loquentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana extercitia ſe ſtudent præparare. Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt. Animadverte hęc ò anima mea, & claude sẽſualitatis tuę oſtia: ut poſſis audire, quid loquatur in te Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus.

2. D. Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia trãſitoria, & quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvabũt omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas aprehendere beatitudinem.

CAP. II. *Quòd veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.*

1. LOQUERE domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.

Inclina cor meum in verba oris tui ; fluat ut ros eloquium tuum . Dicebant olim filii Iſrael ad Moyſen : * Loquere tu nobis,& audiemus:non loquatur nobis Dominus , ne ſortè moriamur . * Non ſic Domine , non ſic oro : ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro: * Loquere Domine,quia audit ſervus tuus.Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis : ſed tu potiùs loquere Domine Deus , inſpirator & illuminator omnium Prophetarum : quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere ; illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt . Pulchriter dicunt ; ſed , te tacente , cor non accendunt . Literas tradunt,ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferũt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum . Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficendum.Viam oſtendunt,ſed tu conſortas ad ambulandum . Illi foris tantùm agunt , ſed tu corda inſtruis , & illuminas . Illi exteriùs rigant,ſed tu fœcunditatem donas.Illi clamant verbis , ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi

Moyſes,

Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus: ne ſit mihi ad judicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſervatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſervus tuus: verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III. *Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda, & quòd multi ea non ponderant.*

1. AUDI fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſphorum, & ſapientium hujus mundi ſcientiam excedentia. Verba mea ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à die-

bus malis, & non deſoletur in terra. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt,& duri. Plures mundum libentiùs audiunt,quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mũdus temporalia, & parva, & ſervitur ei aviditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce Sidon, ait mare.* Et ſi cauſam quæris, audi quare.

2. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra levatur. Vile pretium quæritur: pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur:pro vana re & parva promiſſione, die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergo ſerve piger & queruloſe, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem,quàm tu ad vitam. Gaudent il-

li amplius ad vanitatem,quàm tu ad veritatem. Equidem ſpe ſua nonnunquam fruſtrantur: ſed promiſſio mea neminem fallit,nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego: unam, increpando eorum vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

Oratio ad impetrandam devotionis gratiam.

5. * Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus

vermiculus: multò pauperior & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, juſtus & ſanctus; tu omnia potes, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua? Noli avertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te dignè & humiliter converſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAP.

CAP. IV. *Quòd in veritate & humilitate coram Deo converſandum eſt.*

1. FILI, ambula coram me in veritate, & ſimplicitate cordis tui quære me sēper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eū à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & uſque ad ſalutarem finem conſervet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & nunquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Revera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò diſſolveris. Non habes quicquam

unde poſſis gloriari, ſed multa unde te debeas vilificare: quia multo infirmiores, quàm vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quę agis. Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nihil verè laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia æterna veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas. Nil ſic timeas, ſic vituperes & ſugias, ſicut vitia & peccata tua: quæ magis diſplicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non ſincerè coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſępè in magnas tentationes & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidam ſolùm portant ſuam devotionem in libris, quidam in

ima-

imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum tota die ac nocte deſiderare.

CAP. V. *De mirabili affectu divini amoris.*

1. BENEDICO te Pater cœleſtis, Pater Domini mei Jeſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu ſancto paraclito in ſæcula ſæculorum. Eja Domine Deus amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu

es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari: propterea viſita me ſępius, & inſtrue diſciplinis tuis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meũ ab omnibus affectionibus inordinatis: ut intùs ſanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leve facit omne onerosum, fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Jeſu nobilis, ad magna operandá impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus ejus impediatur aſpectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius

nec

nec melius in cœlo & in terra, quia amor à Deo natus eſt, nec poteſt niſi in Deo ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans volat, currit & lætatur, liber eſt, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit, & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona. Amor ſæpè modum neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet & effectui mancipat, ubi non amans deficit, & jacet.

5. Amor vigilat, et dormiens non dormitat. Fatigatus non laxatur; arctatus non coarctatur: territus non conturbatur: ſed ſicut vivax flamma, & ardens favilla ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamat. Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: * *Deus meus*, amor

meus : tu totus meus , & ego tuus.

6. Dilata me in amore , ut diſcam interiori ore cordis deguſtare , quàm ſuave ſit amare , & in amore liquefieri , & natare. Tenear amore, vadens ſupra me præ nimio fervore, & ſtupore. Cantem amoris cãticum, ſequar te dilectum meum in altum , deficiat in laude tua anima mea, jubilans ex amore. Amem te pluſquam me : nec me niſi propter te : & omnes in te , qui verè amant te , ſicut jubet lex amoris lucens ex te . *

7. Eſt amor velox, ſyncerus, pius, jucundus, & amœnus; fortis, patiens, fidelis , prudens , longanimis, virilis & ſeipſum numquam quærens . Ubi enim ſeipſum aliquis quærit , ibi ab amore cadit . Eſt amor circumſpectus, humilis, & rectus ; non mollis, non levis , nec vanis intendens rebus ; ſobrius, caſtus , ſtabilis , quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubjectus & obediens Prælatis, ſibi vilis, & deſpectus, Deo devotus , & gratificus, fidens , ſemper ſperans in eo , etiam cùm ſibi non ſapit Deus : quia ſine dolore non vivitur in amore .

8. Qui non eſt paratus omnia pati & ad voluntatem ſtare dilecti ,

non

non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura, & amara propter dilectum amplecti libenter; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAP. VI. *De probatione veri amatoris.*

1. FILI, non es adhuc fortis, & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis ei diſpliceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm cenſum, & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis ſenſeris, quàm velles. Affectus ille bonus, dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & qui-

quidam prægustus patriç cœleſtis: ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem adverſus incidentes malos animi motus, & ſuggeſtiones ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtæ. Forte ſerva propoſitum, & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quòd aliquando in exceſſum ſubitò rapiaris, & ſtatim ad ſolitas cordis ineptias revertaris. Illas enim magis invitè pateris, quàm agis, & quamdiu diſplicent, & reniteris, meritum eſt, & non perditio.

4. Scito, quòd antiquus inimicus omninò nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtutibus. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat, & horrorem, ut ab oratione revocet, & lectione ſacra. Diſplicet ipſi humilis Confeſſio, & (ſi poſſet)

à

à Communione ceſſare faceret. Non credas ei neque cures illum, licèt ſæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipſi imputa, cùm mala ingerit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia inſers auribus meis. Diſcede à me, ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam, ſed Jeſus mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire. Tace, & obmuteſce, non audiam te ampliùs, licèt mihi plures moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum: Dominus adjutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corrueris, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & præcave à vana complacentia, & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hęc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium.

CAP.

CAP. VII. *De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.*

1. FILI, utilius eſt tibi, & ſecurius devotionis gratiã abſcondere, nec in altum tè efferre, nec multum inde loqui, neque multum põderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenaciùs inhærendum, quę citiùs poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer, & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm vitæ ſpiritualis profectus, cùm cõſolationis habueris gratiam: ſed cùm humilitèr, & abnegatè, patientèrque tuleris ejus ſubtractionem: ita quòd tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua operá tua ex uſu facienda omninò dilabi permittas: ſed ſicut melius potueris, & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias; nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cùm non benè eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis

nis via ejus, ſed Dei eſt dare & conſolari quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerūt, quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium. Et quia majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, iccircò gratiam perdiderunt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum poſuerant nidum ſibi: ut humiliati, & depauperati diſcant non alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc novi ſunt, & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt, & elidi.

3. Quòd ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere velint, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu non valuerint. Raro ſibi ipſis ſapientes ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius eſt modicum ſapere cum humilitate, & parva intelligentia, quàm magni theſauri ſcientiarum cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere, quàm multum,

unde

unde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiã ſatis virtuosè ſapit, qui tempore adverſitatis, & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recogitat, ac ſentit.

4. Qui tempore pacis, nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè tempore belli nimis dejectus, & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis, & modicus in te permanere, necnon ſpiritum tuum bene moderari, & regere; non incideres tàm citò in periculum, & offenſam. Conſilium bonum eſt, ut fervoris ſpiritu concepto, mediteris, quid futurum ſit, abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt enim talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc æſtimanda, ſi quis plures viſiones, aut conſolationes habeat: vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in

altiori

altiori ponatur gradu: ſed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & divina charitate repletus: ſi Dei honorem purè, & integrè ſemper quærat: ſi ſe ipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAP. VIII. *De vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei.*

1. LOQUAR ad Dominum meum, cùm ſim pulvis, & cinis? Si me ampliùs reputavero, ecce tu ſtas contra me, & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſuum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihilitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendes me mihi, quid ſum, quid fui, de quo veni: quia nihil ſum, & neſcivi. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem ſubitò me reſpexeris,

ſtatim

ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio. Et mirum valdè, quod ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amãdo, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me, & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne meum, & ſupra quàm ſperare audeam, vel rogare.

3. Benedictus ſis Deus meus; quia licèt ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas nunquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe à te adverſis. Cõverte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAP.

CAP. IX. *Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem ultimum, ſunt referenda.*

1. FILI, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus, & ultimatus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus; ſæpiùs ad ſeipſum, & ad creaturas malè incurvatus. Nam ſi te ipſum in aliquo quęris, ſtatim in te deficis, & areſcis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideò ad me, tanquam ad ſuã originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, dives & pauper, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi ſpontè, & liberè deſerviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multiplicitèr impedietur, & anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo

nihil

nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intraverit cœleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina charitas & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus niſi ſolus Deus, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus, in ſæcula ſæculorum. Amen.

CAP. X. *Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.*

1. NUNC iterùm loquar Domine, & non ſilebo: dicam in auribus Dei mei, Domini mei, Regiſque mei, qui eſt in excelſo. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es timentibus te, aut amantibus? Quid toto corde tibi ſervientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ,

tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non eſſem, feciſti me: & cùm errarem longè à te, reduxiſti me, ut ſervirem tibi: & præcepiſti ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te! Quomodo potero tuî oblivîſci, qui meî dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui, & perii? Feciſti ultra omnem ſpem miſericordiam cum ſervo tuo: & ultra omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuncient, & Monaſticam vitam aſſumant. Numquid magnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed potiùs hoc mihi magnum, & mirandum apparet, quòd tam pauperem, & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & unde tibi ſervio. Verumtamen vice verſa, tu mihi magis ſervis, quàm ego tibi. Ecce cœlum, & terra, quæ in miniſterium creâſti hominis, præſto ſunt, & faciunt quoti-

die

die quæcumque mandâſti. Et hoc parùm eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis creâſti, & ordinâſti. Tranſcendit autem hæc omnia, quòd tu ipſe homini ſervire dignatus es, & te ipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Utinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam vel uno die, dignum ſervitium exhibere ſufficerem. Verè tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec unquam in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quicquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſervire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervituti. Invenient ſuaviſſimam Spiritûs ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & om-

omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata, & jucunda Dei ſervitus, quâ homo veraciter efficitur liber, & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & ſemper optabile ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, ſine fine permanſurum!

CAP. XI. *Quòd deſideria carnis examinanda ſunt, & moderanda.*

1. FILI, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum benè didiciſti. Quę ſunt hęc Domine? Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis; ſed meæ voluntatis cupidus æmulator. Deſideria te ſæpe accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocum-

quę ordinavero, ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce, hoc eſt, quod te impedit, & gravat.

2. Cave ergo, ne nimiùm innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto; ne fortè poſtea pœniteat, & diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelâſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrænatione uti etiam in bonis ſtudiis, & deſideriis; ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationē, ſcandalum generes, vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis, & corruas.

3. Interdum verò oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire; nec advertere, quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & in ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens murmurare.

CAP.

CAP. XII. *De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.*

1. DOMINE Deus, ut video, patientia eſt mihi valde neceſſaria; multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinavero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello, & dolore vita mea. Ita eſt Fili. Non autem volo te talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat; ſed tunc etiam æſtimare te pacem inveniſſe, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te multa non poſſe pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem Purgatorii? De duobus malis minus ſemper eſt eligendum. Ut ergo æterna ſupplicia futura poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſæculi hujus nihil, aut parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur volun-

tates:ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto ita ſit,ut habeant quicquid voluerint: ſed quamdiu putas durabit?

3. Ecce, quemadmodum fumus, deficient omnes abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, unde delectationem concupiunt ſibi, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit, ut quia inordinatè delectationes quærunt, & ſequuntur, non ſine amaritudine, & confuſione eas expleant.

4. O quàm breves, quàm falſæ, quã inordinatæ,& turpes omnes iſtæ ſunt? Verumtamen illi prę ebrietate, & cæcitate non intelligunt:ſed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitę delectamentum, mortem animę incurrũt. Tu ergo fili poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum,

norum, in abſciſſione omnium infirmarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quantò plus ab omni ſolatio creaturarum te ſubtraxeris, tantò in me ſuaviores, & potentiores conſolationes invenies. Sed primò, non ſine quadam triſtitia, & labore certaminis ad hæc pertinges. Obſiſtet enim inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur. Remurmurabit caro, ſed fervore ſpiritûs frænabitur. Inſtigabit, & exacerbabit te ſerpens antiquus: ſed oratione ſugabitur inſuper, & labore utili aditus ejus magnus obſtruetur.

CAP. XIII. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum JESU. Christi.*

1. FILI, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere privata, amittit communia. Qui non libenter, & ſpontè ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quòd caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpe recalcitrat, & remurmurat. Diſce ergo Superiori tuo celeriter te ſubmittere, ſi carnem pro-

propriam optas ſubjugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus. Non eſt moleſtior, & pejor animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui. Oportet enim verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem, & ſanguinem.

2. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas Sed quid magnum, tu qui pulvis es, & nihil, ſi propter Deum te ſubdis homini: quando ego Omnipotens, & Altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te ſubjeci humiliter? Factus ſum enim omniũ humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare pulvis. Diſce te humiliare terra, & limus, & ſub omnium pedibus incurvare. Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere: ſed ita ſubjectum, & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri?

Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & toties infernum meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: ut cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres, & ad veram ſubjectionem, & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIV. *De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.*

1. INTONAS ſuper me judicia tua Domine, & timore, ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero: quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in Angelis reperiſti pravitatem, nec tamen pepercíſti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego pulvis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi ma-

num tuam Domine ſubtrahas. Nulla ſapientia prodeſt; ſi gubernare deſiſtas. Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſancta vigilantia. Nam relicti mergimur, & perimus, viſitati verò vivimus, & erigimur. Inſtabiles quippe ſumus; ſed propter te confirmamur; tepeſcimus; ſed à te accendimur.

3. O quàm humiliter, & abjectè mihi de meipſo ſentiẽdum eſt! quàm vilipendendum, ſi quid boni videar habere. O quàm profundè me ſubmittere debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine! ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil, & nihil. O pondus immenſum! ô pelagus intrãſmeabile! ubi aliud nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta? Abſorpta eſt omnis gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo! Non eum totus mundus eriget, quem ve-

ritas

ritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit: Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, & deficient etiam cum ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

CAP. XV. *Qualiter ſtandum ſit, ac dicendum, in omni re deſiderabili.*

1. FILI, ſic dicas in omni re: * *Domine*, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi ſit honor tuus, fiat in nomine tuo hoc. Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuũ. Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animę meę ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. * Non enim omne deſiderium à Spiritu ſancto eſt, etiamſi homini videatur rectum, & bonum. Difficile eſt pro vero judicare, utrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio movearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quicquid deſiderabile menti occurrit: maximeque cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine tu ſcis, qualiter melius eſt, fac hoc, vel illud, ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua ſum: gyra, & reverſa me per circuitum. En ego ſervus tuus paratus ad omnia, quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi: utinam dignè, & perfectè.

Oratio pro beneplacito Deo perficiendo.

3. Concede mihi benigniſſime Jeſu gratiam tuam, ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret. Da mihi ſemper deſiderare, & velle, quod tibi magis acceptum, & charius placet. Tua voluntas mea ſit: & mea voluntas tuam ſequatur ſemper, & optimè ei concordet. Sit mihi unum velle, & nolle

nolle tecum: nec aliud poſſe velle, aut nolle, niſi quod tu vis, & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te quieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis: tu ſola requies: extra te omnia ſunt dura, & inquieta. In hac pace, in id ipſum, hoc eſt, in te uno ſummo æterno Bono dormiam, & requieſcam.

CAP. XVI. *Quod verum ſolatium in ſolo Deo quærendum eſt.*

1. QUICQUID deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hîc expecto, ſed in poſterùm. Quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus divitiis frui poſſem: certum eſt, quod diu durare non poſſent: Unde non poteris anima mea plenè conſolari nec perfectè recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, & ſuſceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta divinum promiſſum, & habebis abūdantiam omnium bonorum in cœlo. Si nimis inordinatè iſta appetis præ-

ſentia, perdes æterna, & cœleſtia. Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Et ſi omnia bona creata haberes, non poſſes eſſe felix, & beata: ſed in Deo, qui cuncta creavit, tua beatitudo, tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur, & laudatur à ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales, ac mundi corde, quorum converſatio eſt in cœlis. Vanum eſt, & breve omne humanum ſolatium. Beatum, & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur. Devotus homo ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Jeſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine Jeſu in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis.

CAP.

CAP. XVII. *Quòd omnis ſolicitudo in Deo ſtatuenda eſt.*

1. FILI, ſine me tecum agere, quod volo: ego ſcio, quid expediat tibi. Tu cogitas ut homo. Tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus. Domine verum eſt, quod dicis. Major eſt ſollicitudo tua circa me, quàm omnis cura, quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſolicitudinem ſuam in te. *Domine*, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quicquid de me feceris.

2. Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me digna-ris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æquè ſemper benedictus. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendnm, ſicut ad gaudendum. Ita libenter debes eſſe inops, & pauper, ſicut plenus & dives.

3. *Domine*, libenter patiar pro te,

te, quicquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua bonum, & malum, dulce & amarum; lætum & triſte ſuſcipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum. Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas me de Libro Vitæ, non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis ſuper me.

CAP. XVIII. *Quòd temporales miſeriæ exemplo Chriſti æquanimiter ſunt ferendæ.*

1. FILI, ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute; ſuſcepi tuas miſerias non neceſſitate, ſed charitate trahĕte; ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortûs mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audivi: confuſiones, & opprobria benignè ſuſtinui, pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blaſphemias: pro doctrina reprehenſiones.

2. De-

2. *Domine*, quia fuiſti patiens in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignum eſt, ut ego miſerrimus peccator, ſecundùm voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem. Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior, & clarior. Sed & multò magis conſolatoria, quàm olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cœli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci Regnum cœlorum quærere curabant. Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad ęternum regnum tuum oſtendere? Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra. Niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret? Heu, quanti longe retro-

troque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent! Ecce adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAP. XIX. *De tolerantia injuriarum: & quis verus patiens probetur.*

1. QUID eſt quod loqueris, fili? Ceſſa conqueri, conſiderata mea & aliorum Sanctorum paſſione. Nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt, quod tu pateris in comparatione eorum qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientiùs agis, & amplius promereris: feres quoque leviùs animo & uſu ad hoc non ſegniter

ter paratus. Nec dicas: Non valeo hoc ab homine tali pati, nec hujuſce modi mihi patienda ſunt: grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram, ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: utrum à bono, & ſancto viro, vel à perverſo, & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum quantumcumque parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto igitur expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine non potes pervenire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas

recuſas coronari. Si autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec ſine pugna pervenitur ad victoriam. * Fac mihi Domine poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis, quòd modicum poſſum pati, & quod citò deficio, levi exurgente adverſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, & adverſitatis, pro nomine tuo amabilis, & acceptabilis: nam pati, & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

CAP. XX. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.*

1. CONFITEBOR, adverſum me injuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parva res eſt, quæ me dejicit, & contriſtat. Propono me fortiter acturum, ſed cùm modica tentatio advenerit, magna mihi anguſtia fit. Valde vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non ſentio; invenio

venio me nonnuquam penè dejectum ex levi flatu.

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi undique notam. Miſerere mei, & eripe de luto, ut non infigar, non permaneam dejectus uſquequaque. Hoc eſt, quod frequenter me reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Et ſi non omnino ad conſenſionem trahor, tamen mihi etiam moleſta, & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie vivere in lite. Exhinc nota mihi fit infirmitas mea; quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedant.

3. Utinam fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem, & dolorem; aſſiſtaſque illi in omnibus ad quæcumque perrexerit. Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro necdum ſpiritui ſubjecta, valeat dominari: adverſus quam certare oportebit, quandiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu, qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes, & miſeriæ? ubi plena laqueis, & hoſtibus ſunt omnia? Nam

una

una tribulatione, ſeu tentatione recedente, alia accedit; ſed & adhuc priore durante conflictu, aliæ plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4. Et quomodo amari poteſt vita habens tantas amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus, & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit, & vanus, nec tamen facilè relinquitur; quia concupiſcentiæ carnis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis deſiderium oculorum, & ſuperbia vitę, ſed pœnæ, & miſeriæ ſequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5. Sed vincit, proh dolor! delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delicias reputat, quia Dei ſuavitates, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti dulcedinem divinam, veris abrenunciatoribus promiſſam, non ignorant, &

quàm

quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, vident.

CAP. XXI. *Quòd in Deo ſuper omnia bona, & dona requieſcendum eſt.*

1. SUPER omnia, & in omnibus requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe eſt Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime, & amantiſſime Jeſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere, ſuper omnem ſalutem, & pulchritudinem, ſuper omnem gloriam, & honorem, ſuper omnem potentiam, & dignitatem, ſuper omnem ſcientiam, & ſubtilitatem, ſuper omnes divitias, & artes, ſuper omnem lætitiam, & exultationem, ſuper omnem famam, & laudem, ſuper omnem ſuavitatem, & conſolationem, ſuper omnem ſpem, & promiſſionem, ſuper omne meritum, & deſiderium; ſuper omnia dona, & munera, quæ potes dare, & infundere, ſuper omne gaudium, & jubilationem, quam poteſt mens capere, & ſentire. Denique ſuper Angelos, & Arcangelos, & ſuper omnem exercitum cœli, ſuper omnia viſi-

viſibilia, & inviſibilia, & ſuper omne, quod tu Deus meus, non es.

2. Quia tu Domine Deus meus, ſuper omnia bonus es: tu ſolus altiſſimus, tu ſolus potentiſſimus, tu ſolus ſufficientiſſimus, & pleniſſimus, tu ſolus ſuaviſſimus, & ſolatioſiſſimus, tu ſolus pulcherrimus, & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus, & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul perfectè ſunt, fuerunt & ſemper erunt: atque ideo minus eſt, & inſufficiens quicquid præter teipſum mihi donas, aut de te ipſo revelas, vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto. Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat: omniaque dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime ſponſe Jeſu Chriſte, amator puriſſime, dominator univerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum, & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur vacare mihi; & videre, quàm ſuavis es Domine Deus meus! Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non ſentiam me: ſed te ſolum ſupra omnem

nem ſenſum, & modum, in modo non omnibus noto. Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpius impediunt, & diſtrahunt; alliciunt, & implicant; ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præſto beatis ſemper ſpiritibus. Moveat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra.

4. O Jeſu ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Uſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni, quia ſine te nulla erit læta dies, aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus; donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim

nil

nil placet, nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo, nec deprecari ceſſabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris: Ecce adſum: Ecce ego ad te, quia invocâſti me, lachrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis tui inclinaverunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi: Domine, invocavi te, & deſidero frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitâſti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

6. Quid habet ultra dicere Domine, ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ vilitatis, & iniquitatis; Non enim eſt ſimilis tuî in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentiâ tuâ reguntur univerſa. Laus ergo tibi, & gloria, ô Patris ſapientia: te laudet, & benedicat os meum anima mea, & cuncta creata ſimul.

CAP.

CAP. XXII. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.*

1. APERI Domine, cor meũ in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam: & cum magna reverentia, ac diligenti conſideratione beneficia tua, tam in generali, quàm in ſpeciali memorari: ut dignè tibi exhinc valeam gratias referre. Verùm ſcio, & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine illius ſpiritus meus.

2. Omnia quæ in anima habemus, & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interiùs, naturaliter, vel ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et ſi alius accipit plura, alius pauciora, omnia tamen tua ſunt, & ſine te, nec minimum haberi poteſt. Ille qui majora accepit, non poteſt ſuo merito gloriari,

 neque

neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille major, & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior. Et qui omnibus ſe viliorem exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipiendum majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere, ſed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis, & libenter, ſine perſonarum acceptione tua mune a largiaris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid unicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrùm, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exteriùs, & ſecundùm homines, laus & gloria appareat; ita ut quis conſideratâ paupertate, & vilitate perſonæ ſuæ, non modò nullam gravitatem, aut triſtitiam, vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem, & hila-

hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes, & humiles, atque huic mundo deſpectos tibi elegiſti in familiares, & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos principes conſtituiſti ſuper omnem terram. Fuerunt tamen ſine querela converſati in mundo, tam humiles, & ſimplices, ſine omni malitia, & dolo, ut etiam pati contumelias pro nomine tuo gauderent: & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuę: de qua tantum contentari debet, & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus: & ita pacificus, & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo: atque libenter ita deſpicabilis, & abjectus, nullius quoque nominis, & famæ, ſicut cæteris honorabilior, & major in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui omnia excedere debet: & plus eum conſolari magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data, vel danda.

CAP. XXIII. *De quatuor magnam importantibus pacem.*

1. FILI, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire. Stude fili, alterius facere voluntatem, potiùs quàm tuam. Elige ſemper minus quàm plus habere. Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper, & ora ut voluntas Dei integrè in te, atque in omnibus fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis, & quietis.

2. Domine, ſermo tuus iſte brevis multum in ſe continet perfectionis. Parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu & uber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum ſentio, & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio. *Sed *tu*, qui omnia potes, & profectum animæ ſemper diligis, adauge majorem gratiam: ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

Ora-

Oratio contra malas cogitationes.

3. *Domine*, Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice: quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? Quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi. Fac Domine, ut loqueris: Et fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes, & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione mea confugere: tibi confidere, te ex intimo affectu invocare, & patienter conſolationẽ tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

4. *Clarifica* me, bone Jeſu, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras univerſas. Cohibe evagationes malas, & elide vim faciẽtes tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: ut fiat pax in virtute tua, &

abundantia laudis tuę reſonet in aula ſancta, hoc eſt in conſcientia pura. Impera ventis, & tempeſtatibus: dic mari, quieſce; ac Aquiloni, ne flaveris, & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuã, & veritatem tuam, ut luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis,& vacua donec illumines me. Effunde gratiam tuam deſuper: perfunde cor meum rore cœleſti: miniſtra devotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum. Eleva mentem preſſam mole peccatorum,& ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: ut guſtata ſuavitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me: & eripe me ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare, & conſolari. Iunge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola & vana ſunt univerſa.

CAP.

CAP. XXIV. *De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.*

1. FILI, noli eſſe curioſus, nec vagas geras ſollicitudines. Quid hoc, vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te, utrum ille ſit talis, vel talis, aut iſte ſic, & ſic agat, vel loquatur? Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro te ipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognoſco: & cuncta quæ ſub ſole fiunt, video: & ſcio, qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur committenda ſunt omnia, tu verò ſerva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Veniet ſuper eum quicquid dixerit, vel ſecerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominũ dilectione. Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revela-

rem, ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAP. XXV. *In quibus vera pax cordis, & verus profectus conſiſtit.*

1. FILI, ego locutus ſum: Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus, & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſecutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam dirige ad hoc, ut mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras. Sed & de aliorum dictis, vel factis nil temerè judices: nec cum rebus tibi non commiſſis te implices, & poterit fieri, ut parum, vel rarò turberis.

2. Nunquam autem ſentire ali-

quam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pecem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem, nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem patiaris adverſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum æſtimes, ſi in magna fueris devotione, aut dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis: nec in iſtis conſiſtit profectus, & perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non quærendo quæ tua ſunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate: ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas inter proſpera, & contraria, omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis, & longanimis in ſpe, ut ſubtractâ interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaveris, nec te juſtificaveris, & ſanctum laudaveris, tunc in vera, & recta via pacis ambulabis: & ſpes indubitata erit, quòd rurſus in

jubilo faciem meam ſis viſurus. Quòd ſi ad plenum tui ipſius contemptum perveneris, ſcito, quòd tunc abundantiâ pacis perfruèris, ſecundùm poſſibilitatem tui incolatus.

CAP. XXVI. *De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur quàm frequens lectio.*

1. DOMINE hoc opus eſt perfecti viri, nunquam ab intentione cœleſtium animum relaxare; & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. * *Obſecro te*, piiſſime Deus meus, preſerva me à curis hujus vitæ: ne nimis implicer à multis neceſſitatibus corporis: ne voluptate capiar ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus dejiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit mundus, ſive mundana vanitas: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter gravant, & retardant: ne in libertatem ſpiritus, quotiens libuerit, valeat introire.

3. O

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem conſolationem carnalem ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cujuſdam boni delectabilis præſentis malè allicientem. Non me vincant, Deus meus, non me vincant caro & ſanguis, non me decipiat mundus, & brevis gloria ejus: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeverandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuaviſſimam Spiritûs tui unctionem, & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera utenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, ferventi ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperatè uti, non deſiderio nimio implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro adverſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimiùm fiat.

CAP. XXVII. *Quòd privatus amor à ſummo Bono maximè retardat.*

1. FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe. Scito quòd amor tui ipſius magis nocet tibi, quàm aliæ res mundi. Secundùm amorem, & affectum, quem geris, quælibet res plus, vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captivitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere. Noli habere, quod te impedire, & libertate interiori poſſit privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipſum mihi committas cum omnibus, quæ deſiderare potes, vel habere.

2. Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimẽtum. Si quæſieris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi, vel ibi propter tuum commodum, & proprium beneplacitum tuum magis habendum, nunquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine: quia in omni re reperietur aliquis defectus: & in omni loco erit, qui adverſetur,

3. Juvat

3. Juvat ergo non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitus. Quod non tantùm de cenſu æris, & divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio: quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecùs, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis; hoc eſt, niſi ſteteris in me: permutare potes, ſed te non meliorare. Nam occaſione ortâ, & acceptâ, invenies quod fugiſti, & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis.

4. * *Confirma* me Deus per gratiam ſancti Spiritus. Da virtute corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine, & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcumque rei vilis, aut pretioſæ: ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: quia nihil permanens ſub ſole, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritûs. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia

nia quærere, & invenire: ſuper omnia ſapere, ac diligere, & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem: quia hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum: nec aurem malè blandienti præbere Sireni: ſic enim incæptâ pergitur viâ ſecurè.

CAP. XXVIII. *Contra linguas obtrectatorum.*

1. FILI, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2. Non ſit pax tua in ore hominum. Sive enim benè, ſive malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec diſplicere

re timet, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAP. XXIX. *Qualiter inſtante tribulatione, Deus invocandus, & benedicendus eſt.*

1. SIT *nomen* tuum Domine, benedictum in ſæcula: qui voluiſti hanc tentationem, & tribulatlonem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere, ut me adjuves, & ipſam in bonum mihi convertas. Domine modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multùm vexor à præſenti tribulatione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valde humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine, ut eruas me: nam ego pauper, quid agere poſſum, & quò ibo ſine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adjuva me Deus meus, & nón timebo quantumcumque gravatus fuero.

2. Et

2. Et nunc inter hæc, quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & gravari. Oportet utique ut ſuſtineam: & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat. Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitùs ſuccumbam: quemadmodum & priùs ſæpiùs egiſti mecum, Deus meus miſericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAP. XXX. *De divino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.*

1. FILI, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene. Hoc eſt, quod maximè impedit conſolationem cœleſtem, quia tardiùs te convertis ad orationem. Nam antequā me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, ut recrees te in externis. Ideoque fit, ut parum omnia proſint, donec advertas; quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me; neq; eſt extra me valens con-

conſilium, neque utile, ſed neque durabile remedium. Sed jam reſumpto ſpiritu, poſt tempeſtatem reconvaleſce in luce miſerationum mearum, quia propè ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolùm integrè, ſed & abundanter, & cumulatè.

2. Numquid mihi quicquam eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti, & non facienti? Ubi eſt fides tua? Sta firmiter & perſeveranter. Eſto longanimis, & fortis vir, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tentatio eſt, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? Sufficiat diei malitia ſua. Vanum eſt, & inutile, de futuris contingentibus conturbari, vel gratulari, quæ fortè nunquam evenient.

3. Sed humanum eſt hujuſmodi imaginationibus illudi: & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat, utrũ per verũ, an falsũ illudat, & decipiat: utrum præſentium amore, aut futurorum formidine proſternat.

nat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior. Quando tu æſtimas penè totum perditum, tunc ſæpè majus merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic gravitati alicui, undecumque venienti inhærere; & accipere, tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & omnibus ſervis meis, ut exerciteminí adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, ut interdum ſine ſapore relinquaris; nec fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum; & reſtituere, cùm mihi placuerit.

5. Cùm dedero, meum eſt; cùm ſubtraxero,

traxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi dimiſero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum; nam ego citò ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare. Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multùm, cùm ſic facio tecum.

6. Si rectè ſapis: & in veritate aſpicis: nunquam debes propter adverſa tam dejectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere; immò hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego diligo vos, dixi dilectis meis Diſcipulis: quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina, non ad honores, ſed ad deſpectiones, non ad otium, ſed ad labores, non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP.

CAP. XXXI. *De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri.*

1. DOMINE mi, adhuc benè indigeo majori gratia, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura, impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet; non poſſum liber ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris? Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſe ipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te omnium Conditorem, cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris, & creaturis ad plenum ſequeſtrari.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet, & ſupra ſeipſam rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis libe-

liberatus, ac Deo totus unitus; quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu parvus erit, & infra jacebit, qui aliquid magni æſtimat, niſi ſolum unum immenſum æternum bonum. Nam quicquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. Eſt quippè magna differentia, ſapientiâ illuminati, & devoti viri: & ſcientiâ literati, ac ſtudioſi Clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat; quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis, & in rebus ſenſibilibus ſtatur; & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid pretendimus, qui ſpirituales dici videmur: quòd tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem pro tranſitoriis, & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4. Proh dolor! ſtatim poſt modicam recollectionem, foras erumpimus; nec opera noſtra, diſtricta

exa-

examinatione ruminamus. Ubi jacent affectus noſtri, non attendemus: & quàm impura ſint omnia noſtra, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluvium magnum. Cùm ergo interior affectus noſter multùm corruptus ſit, neceſſe eſt, ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantùm quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agat, non tam ſtudiosè penſatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, vel cantor bonus, laborator bonus, inveſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm patiens, & mitis, quàm devotus, & internus à multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

CAP. XXXII. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.*

1. FILI, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum.

pſum. Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſui ipſius amatores, cupidi curioſi, gyrovagi, quęrentes ſemper mollia, non quæ Jeſu Chriſti; ſed ſæpè hoc fingentes, & componentes, quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. Tene breve, & conſummatum verbum: Dimitte omnia, invenies omnia. Dimitte cupiditatem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & cùm impleveris, intelliges omnia.

2. Domine, hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum: immò in hoc brevi verbo includitur omnis perfectio religioſorum. Fili non debes averti, nec ſtatim dejici, auditâ via perfectorum: ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & ejus, quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua cum gaudio, & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires, quod poſtulas. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam,

omnia

omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam complacentiam, & propriam.

3. Dixi viliora tibi emenda pro pretioſis, & altis, in rebus humanis. Nam vilis & parva, ac penè oblivioni tradita, videtur vera cœleſtis ſapientia, non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant: ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAP. XXXIII. *De inſtabilitate cordis, & intentione finali ad Deum habenda.*

1. FILI, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, & citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubjectus eris etiam nolens: ut modò lætus, modò triſtis: modò pacatus, modò turbatus: nunc devotus, nunc indevotus, nunc ſtudioſus, nunc accedioſus, nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu, non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte ſtet ventus inſtabilitatis: ſed ut tota intentio mentis

mentis ejus, ad debitum, & optimum proficiat finem. Nam ſic poterit unus, & idem, inconcuſſuſque permanere, & ſimplici intentionis oculo, per tot varios eventus ad me imprætermiſsè directo.

2. Quantò autem fuerit purior intentionis oculus, tantò conſtantiùs inter diverſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicit enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis invenitur à nævo propriæ exquiſitionis. Sic Judæi olim venerant in Bethaniam ad Mariam, & Martham: non propter Jeſum tantùm, ſed & ut Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, ut ſit ſimplex, & rectus; atque ultra omnia varia media ad me dirigendus

CAP. XXXIV. *Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.*

1. ECCE Deus meus, & omnia. Quid volo ampliùs, & quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidum, & dulce verbum! Sed amanti verbum non mundum, nec

ea quæ in mundo ſunt. Deus meus, & omnia! Intelligenti ſatis dictum eſt : & ſępe repetere, jucundum eſt amanti. Te ſiquidem præſente, jucunda ſunt omnia, te autem abſente, faſtidiunt omnia. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſtivam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare : nec poteſt aliquid diu ſine te placere; ſed ſi debet gratum eſſe, & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in tua ſapientia mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt : quia ibi plurima vanitas, & hîc mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur, quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferunt. Iſtis ſapit Deus, & quicquid invenitur in creaturis, totum referunt ad laudem ſui Creatoris. Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ; æternitatis, & temporis:

lucis

lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi, penetrantem omnia intima cordis mei! Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis ad inhęrendum tibi jubiloſis exceſſibus. O quando veniet hæc beata, & deſiderabilis hora, ut tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus! Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus. Adhuc concupiſcit fortiter adverſus ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: oſtende, quæſo, magnalia tua, & glorificetur dextera tua, quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAP. XXXV. *Quòd non eſt ſecuritas a tentatione in hac vita.*

1. FILI, nunquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſatis, & à dextris, & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris iſtum ardorem ſuſtinere, nec ad palmam pertingere Beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus objecta. Nam vincenti datur manna, ſed & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem non in terris, ſed in cœlis, non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei, debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet, & dolores, tentationes, vexatio-

nes,

nes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hęc juvant ad virtutem: hęc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro brevi labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas, & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere; ſed corpus, & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAP. XXXVI. *Contra vana hominum judicia.*

1. FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanū nè metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit, & inſontem. Bonum eſt, & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm ſibi ipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides ei eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die judicatus fuerit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione, & ſalute quantum in ſe erat, & poterat: ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commiſit, qui totum noverat: & patientia, ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaveſces. Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulofis. Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti: nè indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: ſed potiùs ad me reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione, & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAP. XXXVII. *De pura, & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.*

1. FILI, relinque te, & invenies me. Sta ſine electione, & omni proprietate, & ſemper lucraberis. Nam & adjicietur tibi amplior gratia ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper & omni hora, ſicut

 in

deſiderare, ut ab omni proprietate poſſis exſpoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP. XXXVIII. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.*

1. FILI, ad iſtud diligenter tendere debes, ut in omni loco, & actione, ſeu occupatione externa ſis intus liber, & tui ipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis: ut ſis Dominus actionum tuarum, & rector, non ſervus, nec emptitius: ſed magis exemptus, veruſque Hebræus, in ſortem, ac libertatem tranſiens filiorum Dei: qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna: qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi ea magis ad bene ſerviẽdum: prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice: qui nil inordinatum reliquit in ſua creatura.

2. Si etiam in omni eventu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa, vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus, & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis, & quæſtionibus ſolvendis: fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis, & improbitatibus hominum ſublevandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium. Propterea namque Joſue, & filii Iſrael, à Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus falsâ pietate delusi ſunt.

CAP. XXXIX. *Quòd homo non ſit importunus in negotiis.*

1. FILI, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. * *Domine*, ſatis libeu-

libenter omnes res tibi committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

2. Fili mi, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam pervenerit, aliter incipit ſentire; quia affectiones circa idem non ſunt durabiles: ſed mags de uno ad aliud impellunt. Non ergo minimum eſt, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius; & homo abnegatus, valde liber eſt, & ſecurus. Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentationibus non ceſſat: ſed die, noctuque graves molitur inſidias, ſi ſortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate, & orate, dicit Dominus, ut non intretis in tentationem.

CAP. XL. *Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.*

1. DOMINE, quid eſt homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis, quia viſitas eum? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi deſeris me, aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto non feceris? Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil boni ex me habeo: ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem Domine, ſemper idem ipſe es, & permanens in æternum: ſemper bonus, juſtus, & ſanctus: benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quàm ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem; quia tu ſolus ſine humano ſuf-

ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diverſa non mutetur: ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. Unde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur, tunc meritò poſſem de gratia tua ſperare; & de dono gratiæ novæ exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcumque mihi benè ſuccedit. Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconſtans homo, & infirmus. Unde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima, quia à vera retrahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi, dum inhiat laudibus humanis, privatus veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria, & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in virtute propria: nec in aliqua creatura gloriari, & delectari, niſi propter

ter te. Laudetur nomen tuum, non meum, magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: in te gloriabor, & exultabo tota die, pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Judæi gloriam, quæ ab invicem eſt: ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt, & ſtultitia. O veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata! tibi ſoli laus, virtus, honor, & gloria, per infinita ſæcula ſæculorum.

CAP. XLI. *De contemptu omnis temporalis honoris.*

+ 1. FILI, noli triſtari, ſi videas alios honorari, & elevari, te autem deſpici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominis in terris. Domine, in cæcitate ſumus, & in cæcitate citò ſe-

duci-

ducimur. Si rectè me inſpicio, nunquam facta eſt mihi injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

2. Quia autem frequenter, & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur juſtè debetur confuſio, & contemptus: tibi autem laus, honor, & gloria. Et niſi me ad hoc præparavero, quòd velim libenter ab omni creatura deſpici, & relinqui, atque penitus nihil videri: non poſſum interius pacificari, & ſtabiliri: nec ſpiritualiter illuminari, neque tibi plenè uniri.

CAP. XLII. *Quòd pax non eſt ponenda ſive petenda in hominibus.*

1. FILI, ſi ponis pacem tuam in aliqua perſona propter tuum ſentire, vel convivere, inſtabilis eris, & implicatus. Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem, & manentem veritatem, non contriſtabit te amicus recedens, & moriens. In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum

CAP. XLIII. *Contra vanam, & ſæcularem ſcientiam.*

1. FILI, non moveant te pulchra, & ſubtilia hominum dicta. Non enim eſt Regnũ Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quę corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbum meũ, ut doctior, aut ſapientior poſſis videri, ſed ſtude mortificationi vitiorum: quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Cùm multa legeris, & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet. Væ eis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum, Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingu-

gulorum examinaturus conſcientias. Et tunc ſcrutabitur Hieruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine impugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, ac ſapere; honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia ardenter me amare.

4. Nam quidam amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo difficilia. Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis, & figuris dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria. Una vox librorum, ſed non æquè omnes informat, quia intus ſum doctor veritatis, cordis ſcrutator, cogitationum intellector, actionum pro-

promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum judicavero.

CAP. XLIV. *De non attrahendo ſibi res exteriores.*

1. FILI, in multis oportet te eſſe inſcium, & ęſtimare te tanquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure petranſire, & quę pacis ſunt magis cogitare. Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire. Si bene ſteteris cum Deo & ejus judicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. O Domine quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur, & curritur: & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò reditur. Quod parum, vel nihil prodeſt, attenditur; & quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter prætеritur: quia totus homo ad externa profluit, & niſi citò reſipiſcat, libens in ęxterioribus jacet.

CAP.

CAP. XLV. *Quòd omnibus non eſt credendum, & de facili lapſu verborum.*

1. DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quã ſæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus; ſalus autem juſtorum in te Deus. Benedictus ſis, Domine Deus, in omnibus, quæ nobis accidunt. Infirmi ſumus, & inſtabiles, citò fallimur, & permutamur.

2. Quis eſt homo, qui ita cautè, & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valeat, ut aliquãdo in aliquam deceptionem, vel perplexitatem nõn veniat? Sed qui in te, Dñe, confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo etiam fuerit implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeverans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus

mus in omnibus, & præter te non eſt talis alter.

3. O quàm benè ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata! Si ita mecum foret, non tam facilè timor mundanus, ſive humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent. Quis omnia prævidere, quis præcavere mala futura ſufficit? Si prævisa etiam lædunt ſæpè, quid improviſa, niſi graviter feriunt? Sed quare mihi miſero non meliùs providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quàm fragiles homines ſumus, etiamſi Angeli à multis æſtimamur, & dicimur. Cui credam, Domine? Cui niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rurſum. Omnis homo mendax, infirmus, & inſtabilis, labilis maximè in verbis: ita ut ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4. Quàm prudenter præmonuiſti, cavendum ab hominibus: & quia inimici hominis domeſtici ejus: nec credendum, ſi quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad inſipientiam mihi.

Cau-

Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerva apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt, quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me, & ſe, & abiit. Ab hujuſmodi fabulis, & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum, & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longe fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O quàm bonum, & pacificum de aliis tacere, nec indiſferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari: paucis ſe ipſum revelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere; nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima, & externa, ſecundùm tuæ beneplacitum voluntatis optare perfici. Quàm tutum, pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere aparentiam, nec appetere, quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant, & fervorem.

6. Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præproperè laudata! Quàm ſæpè profuit gratia ſilentio ſervata

in

in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia?

CAP. XLVI. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.*

1. FILI, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita, quòd libenter te velis emendare. Si nihil tibi conſcius es, penſa, quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parùm ſatis eſt, ut vel verba interdùm ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet, attendis? Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum quæris umbracula.

2. Sed inſpice te meliùs, & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtas utique, quòd nec verus humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verbum meum,

meum, & non curabis decem hominum verba. Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent, quid tibi nocerent, ſi omninò tranſire permitteres, nec plus quàm feſtucam perpenderes? Numquid vel unum capillum extrahere poſſent?

3. Sed qui cor intùs non habet, nec Deum præ oculis, faciliter movetur verbo vituperationis: qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit. Ego enim ſum judex, & Dominus omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt, ego injuriantem novi, & ſuſtinentem. A me exiit verbum iſtud, me permittente, hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum, & invocantem judicabo, ſed occulto iudicio utrumque antè probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpè fallit. meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio.

trio. Juſtus enim non conturbabitur, quicquid ei à Deo acciderit. Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multùm curabit. Sed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat nãque; quia ego ſum ſcrutans corda, & renes: qui non judico ſecundùm faciem, & humanam apparentiam. Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. * *Domine* Deus, judex juſte, fortis, & patiens, qui hominum nôſti fragilitatem, & pravitatem, eſto robur meum & tota fiducia mea: non enim mihi ſufficit conſcientia mea. Tu nôſti, quod ego non novi: & ideò in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuetè ſuſtinere. Ignoſce ergo mihi propitius; quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt mihi tua copioſa miſericordia ad conſecutionem indulgentiæ, quàm mea opinata juſtitia pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc juſtificare me non poſſum: quia remotâ miſericordiâ tuâ, non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.

CAP. XLVII. *Quòd omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.*

+ 1. FILI, non frangant te labores, quos aſſūpſiſti propter me: nec tribulationes te dejiciant uſquequaque: ſed mea promiſſio in omni eventu te roboret, & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum, & menſuram. Non hîc diu laborabis, nec ſemper gravaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor, & tumultus. Modicum eſt, & breve omne, quod tranſit cum tempore.

— 2. Age ergo, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria; digna eſt his omnibus æterna vita, & majoribus præliis. Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino: non enim erit nox, vel dies, hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Nec clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolon-

longatus eſt ; quoniam præcipitabitur mors , & ſalus erit indefectiva , anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis, & decora.

3. O ſi vidiſſes in cœlo Sanctorum coronas perpetuas , quanta quoque nunc exultant gloria , (qui huic mundo olim contemptibiles , & quaſi vita ipſa indigni putabantur) profecto te ſtatim humiliares uſque ad terram, & affectares potiùs omnibus ſubeſſe, quàm præeſſe uni : nec hujus vitæ lætos concupiſceres dies , ſed magis pro Deo tribulari gauderes : & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres .

4. O ſi tibi hæc ſaperent , & profundè ad cor tranſirent , quomodo auderes vel ſemel conqueri ? Nonne pro vita ęterna cuncta laborioſa ſunt toleranda ? Non eſt parvum quid, lucrari, aut perdere Regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſæculo magnum habuère certamen, modò gaudent, modò conſolantur , modò ſecuri ſunt , modò requieſcunt , & ſine fine mecum in Regno Patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII. *De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.*

1. O *Supernæ* civitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima, quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat, dies ſemper læta, ſemper ſecura, & nunquam ſtatum mutans in contraria! O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent. Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate ſplendida, ſed non niſi à longè, & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt cœli cives, quàm gaudioſa ſit illa, gemunt exules filii Evę, quòd amara, & tedioſa ſit iſta. Dies hujus temporis parvi, & mali, pleni doloribus, & anguſtiis: ubi homo peccatis multis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum

rum ! quando liberabor à miſera ſervitute vitiorum ? quando memorabor, Domine, tuî ſolius ? Quando ad plenum lætabor in te ? Quando ero ſine omni impedimento, in vera libertate, ſine omni gravamine mentis, & corporis ? Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis, & ſecura, pax intùs, & foris, pax ex omni parte firma ? Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? Quando contemplabor gloriam Regni tui? Quando eris mihi omnia in omnibus ? O quando ero tecum in Regno tuo, quod preparâſti dilectis tuis ab æterno! Relictus ſum pauper,& exul in terra hoſtili : ubi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam onus totum mihi eſt, quicquid mundus hic offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo,carni autem invitè ſubeſſe cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiri-

tus ſurſum, & caro quærit eſſe deorſum.

5. O quid intùs patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti. Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à ſervo tuo. Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas: Emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te: fac me obliviſci omnium mundanorum: da citò abjicere, & contemnere phantaſmata vitiorum. Succurre mihi, æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni, cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim verè, quia valde diſtractè me habere conſuevi. Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto, aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quò cogitationibus feror. Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt, quod amo. Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Unde tu, Veritas, apertè dixiſti: Ubi enim eſt theſaurus tuus,

ibi

ibi eſt, & cor tuum. Si cœlum diligo, libenter de cæleſtibus penſo. Si mundum amo, de felicitatibus mundi congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor. Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpe imaginor. Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit, ut ſerenatâ conſcientiâ, puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit Angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis, foris, & intùs excluſis.

CAP. XLIX. *De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus promiſſa.*

1. FILI mi, cùm tibi deſideriũ ęternę beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut claritatem meam ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis, dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc

ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Rede ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quę tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ, & divini reſpectûs: quatenus in virtutibus, & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2. Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectûs liberi non ſunt. Iccircò nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt, & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuâſti forè tam importunum. Non enim eſt hoc purum, & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile, & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile, atque honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem tuo deſiderio, & omni deſi-

de-

derato præferre debes, ac ſequi. Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi. Jam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: jam te delectat domus æterna, & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta, ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis. Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modò. Ego ſum: expecta me, (dicit Dominus) donec veniat Regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Conſortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpè agere, quod non vis: & quod vis oportet relinquere. Quod aliis placet, proceſſum habebit; quod tibi placet, ultrà non proficiet. Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient: tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis

hoc, vel illud committetur; tu autem ad nihil utilis judicaberis. Propter hoc natura aliquando contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris. In his, & ſimilibus multis probari ſolet fidelis Domini ſervus: qualiter ſe abnegare, & in omnibus ſrangere queat. Vix enim eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indigeas, ſicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ adverſa ſunt: maximè autem cùm diſconvenientia, & quæ minùs utilia tibi apparent, fieri jubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideò durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, ac omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa fili, horum fructum laborum, finem celerem, atq; præmium nimis magnum: & non habebis indè gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſpontè deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe invenies omne, quod volueris: omne, quod deſiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum, vel pri-

privatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt pręſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt uſq; ad ſummum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa; pallium laudis pro mærore: pro loco noviſſimo ſedem Regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur glorioſè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel juſſerit. Sed hoc magnopere curato, ut ſive prælatus, ſive junior, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſyncera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito, ac honore. Hoc optandum tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem Deus ſemper in te glorificetur.

CAP. L. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.*

1. DOMINE Deus, ſancte Pater, ſis nunc, & in æternum benedictus, quia ſicut vis, factum eſt; & quod facis bonũ eſt. Lætetur in te ſervus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea, & corona mea, tu gaudium meum, & honor meus, Domine. Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia, quæ dediſti, & quæ feciſti. Pauper ſum, & in laboribus meis à juventute mea: & contriſtatur anima mea, nonnunquam uſque ad lachrymas: quandoque etiam conturbatur ad ſe propter imminentes paſſiones.

2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua. Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua incurvantur,

quia

quia non eſt illi ſicut heri, & nudiuſtertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus, & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juſte, & ſemper laudande, venit hora, ut probetur ſervus tuus. Pater amande, dignum eſt, ut hora hac patiatur aliquid pro te ſervus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam, ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat verò ſemper apud te intùs. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus: paſſionibus conteratur, & languoribus: ut iterùm tecum in aurora novæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinâſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in hoc mundo pro amore tuo, quotieſcumque & à quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio, & providentia tua, & ſine cauſa nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas: & omnes elationes cordis, atque præ-

præſumptiones abjiciam . Utile mihi, quòd confuſio cooperuerit faciem meam, ut te potiùs, quàm homines ad conſolandum requiram . Didici etiam ex hoc inſcrutabile judicium tuum expaveſcere:qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate, & juſtitia.

5. Gratias tibi, qui non pepercisti malis meis, ſed attriviſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias intùs, & foris . Non eſt qui me conſoletur ex omnibus, quæ ſub cœlo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum; qui percutis,& ſanas; deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6 Ecce Pater dilecte, in manibus tuis ego ſum, ſub virga correptionis tuæ me inclino : percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium, & humilem diſcipulum, ſicut benè facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me,& omnia mea ad corrigendum committo : melius eſt hîc corripi quàm in futuro : Tu ſcis omnia, & ſingula, & nil te latet

in

in humana conſcientia. Antequam fiant, nôſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expediat ad profectum meum, & quantum deſerviat tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs, nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7. Da mihi Domine ſcire, quod ſciendum eſt: hoc & amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod tibi ſummè placet: hoc reputare, quod tibi pretioſum eſt, vel apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in judicio vero de ſpiritualibus, & viſibilibus diſcernere, atque ſuper omnia beneplacitum voluntatis tuæ ſemper inquirere.

8. Falluntur ſępè hominum ſenſus in judicando, falluntur & amatores ſęculi, viſibilia tantūmodò amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major? Fallax fal-

ſallacē, vanus vanum, cęcus cęcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis tantum eſt, & non ampliùs, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAP. LI. *Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis.*

1. FILI, non vales ſemper in ferventiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere: ſed neceſſe habes interdum ob originalē corruptelam, ad inferiora deſcendere; & onus corruptibilis vitæ etiam invitè, & cum tædio portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium ſenties, & gravamen cordis. Oportet ergo ſæpe in carne de carnis onere gemere: eo quòd non vales ſpiritualibus ſtudiis, & divinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia, & exteriora opera confugere, & in bonis te actibus recreare: adventum meum, & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare; exilium tuum,

tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, & dilatato corde currere incipies viam mandatorum meorum. Et dices: Non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

CAP. LII. *Quòd homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis dignum verberibus.*

1. DOMINE, non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione, & ideò juſtè mecum agis, quando me inopem, & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lachrymas effundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem, & ideò juſtè mecum agis. Unde nihil dignus ſum, quàm flagellari, & puniri: quia graviter, & ſæpè te offendi, & in multis valdè deliqui. Ergò vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens, & miſericors, qui non vis perire opera tua,

tua, ad oſtendendum divitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris conſolari ſervum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ conſolationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem? Ego nihil boni egiſſe me recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, & negare non peſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio, & contemptu, nec decet me inter devotos tuos commorari. Et licèt hoc ægrè audiam, tamen adversùm me, pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs miſericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confuſione dignus, ſeu plenus? Non habeo os loquendi niſi tantùm hoc verbum: peccavi Domine, peccavi: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tene-

bro-

broſam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè à reo, & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? in vera contritione, & cordis humiliatione naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuò in oſculo ſancto Deus, & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium, longè ſuaviùs odorans in conſpecto tuo, quàm thuris incenſum. Hoc eſt gratum etiam unguentum, quod pedibus tuis infundi voluiſti, quia cor contritum, & humiliatum nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur, & abluitur, quicquid aliundè contractum eſt, & inquinatum.

CAP. LIII. *Quòd gratia Dei non miſcetur ſapientibus terrena.*

1. FILI, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abjicere ergo opor-

oportet omnia impedimenta gratiæ,ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Deo vacare omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. A notis, & à charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam. Sic obſecrat Beatus Apoſtolus Petrus, ut tanquam advenas, & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles à carnalibus deſideriis, quæ militant adversùs animam.

2. O quanta fiducia erit morituro,quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renunciare tam remotis, quàm propinquis: & à nemine magis cavere, quam à ſeipſo. Si temetipſum perfectè viceris, cætera faciliùs ſubjugabis. Perfecta victoria

eſt

eſt de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſeipſum ſubjectum tenet, ut ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor eſt ſuî, & Dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas, & deſtruas occultam & inordinatam inclinationẽ ad teipſum, & ad omne privatũ, & materiale bonum. Ex hoc vitio, quòd homo ſempetipſum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum eſt. Quo devicto, & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci ſibi ipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt. Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas, & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore concupiſcenter inhæreat.

CAP.

CAP. LIV. *De diverſis motibus naturæ, & gratiæ.*

1. FILI, diligenter adverte motus naturæ, & gratiæ, quia valde contrariè, ac ſubtiliter moventur: & vix niſi à ſpirituali, & intimè illuminato homine diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis, vel factis prætendunt: ideò ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt, & multos trahit: illaqueat, & decipit: & ſe ſemper pro fine habet. Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mala declinat, fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari. Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quęrit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: ſed ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari: ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari. Natura

ra pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ſibi ex alio proveniat, attendit. Gratia autem non quid ſibi utile, & commodum ſit: ſed quod multis proficiat magis conſiderat. Natura libenter honorem, & reverentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

3. Natura confuſionem timet, & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu contumeliam pati. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. Natura quærit curioſa habere, & pulchra, & fugit vilia, & groſſa: Gratia verò ſimplicibus delectatur, & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur levis injuriæ verbo: ſed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia theſaurum ſuum, & gaudium in cœlo, ubi nil perit, conſtituit.

4. Natura cupida eſt, & libentiùs accipit, quàm donat: amat propria, & privata: Gratia autem pia

eſt,

eſt, & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius date judicat, quā acciperet. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem, & diſcurſus; ſed gratia trahit ad Deum, & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes; erubeſcit in publico apparere. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum; ſed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo Bono delectari ſuper omnia viſibilia.

5. Natura totum agit propter lucrum, & commodum proprium, nil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat: & multùm ponderari ſua geſta, & dona concupiſcit. Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud prǽmium quàm Deum ſolum, pro mercede poſtulat: nec ampliùs de neceſſariis temporalibus deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſervire.

6. Natura gaudet de amicis multis, & propinquis: gloriatur de nobili loco, et ortu generis: arridet po-

ten-

tentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus. Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus ibi major fuerit: favet magis pauperi, quàm diviti, compatitur plus innocenti, quàm potenti, congaudet veraci, non fallaci, exhortatur ſemper bonos, meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari. Natura de defectu, & moleſtia citò conqueritur: Gratia conſtanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat, & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant: nil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit, non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert; ſed in omni ſenſu, & intellectu æternæ ſapientiæ ac divino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire, vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci, & agere, unde laus, & admiratio procedit. Sed gratia non curat nova, nec curioſa percipere: quia totum hoc de corruptionis vetuſtate eſt ortum, cùm nihil novum, & durabile ſit ſuper

terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam, & oſtentationem devitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abſcondere; ac de omni re, & in omni ſcientia utilitatis fructum, atque Dei laudem, ac honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari; ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem facit. Quantò igitur natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò major gratia infunditur: & quotidie novis viſitationibus interior homo ſecundùm imaginem Dei reformatur.

CAP. LV. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.*

1. D*OMINE* Deus meus, qui me creâſti ad imaginem, & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariã

ad

ad ſalutem: ut vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere poſſionibus ejus, niſi aſſiſtat ſanctiſſima gratia tua, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia, ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam eâ per primum hominem Adam lapsâ, & vitiatâ per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit: ut ipſa natura, quæ bona, & recta à te condita fuit; pro vitio jam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quòd motus ejus ſibi relictus, ad malum, & inferiora trahit. Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tanquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni, & mali, veri, falſique diſtantiam: licèt impotens ſit adimplere omne, quod approbat: nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

 3. Hinc

3. Hinc eſt, Deus meus, quòd delector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem, ſciens mandatum tuum fore bonum, juſtum, & ſanctũ; arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum. Carne autem ſervio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt, quòd velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio. Hinc ſæpe multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adjuvandam infirmitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio, & deficio. Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus ad perfectionem non aſſurgo.

4. O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, gratia tua ad inchoandum bonum, ad proficiendum & perficiendum! Nam ſine ea non poſſum facere aliquid: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia tua. O verè cœleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihl pulchritudo, nihil divitiæ, nihil fortitudo, nihil ingenium, nihil eloquentia valent apud te, Domine, ſine gratia tua. Nàm dona naturæ

bonis,

bonis, & malis ſunt communia, electorum autem proprium donum eſt gratia, ſive dilectio, qua inſigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetię, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ ſunt ſine charitate, & gratia.

5. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis: & divitem multis bonis humilem corde reddis. Veni, deſcende ad me, reple me manè tua conſolatione; ne deficiat præ laſſitudine, & ariditate mentis anima mea. * *Obſecro*, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum fuerit mecum gratia tua. Ipſa fortitudo mea eſt, ipſa conſilium confert, & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix

timoris, nutrix devotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtipes inutilis ad ejiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præveniat, & ſequatur, ac bonis operibus jugiter præſtet eſſe intentum.

CAP. LVI. *Quòd nos ipſos abnegare debemus, & Chriſtum per crucem imitari.*

1. FILI, quantum vales à te exire, tantū poteris in me trāſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interiùs relinquere, Deo conjungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tuî in voluntate mea, ſine contradictione, & querela. Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate non cognoſcitur; ſine vita non vivitur. Ego ſum via, quam ſequi debes, veritas cui credere debes, vita quam ſperare debes. Ego via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum rectiſſima via, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas

ritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata. Si vis veritatem agnoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus: abnega temetipſum. Si vis beatam vitam poſſidere, pręſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſervi crucis inveniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3. * *Domine* Jeſu Chriſte, quia arcta eſt vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari. Non enim major eſt ſervus domino ſuo, nec diſcipulus ſuper magiſtrum. Exerceatur ſervus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera. Quicquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè. *

4. Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia, beatus eris, ſi feceris. Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ipſe eſt, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei me ipſum: & faciam eum conſedere mecum in Regno Patris mei. Domine igitur,

ſicut dixiſti, & promiſiſti, ſic utique mihi promereri contingat. Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem, portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni Monachi crux eſt, ſed dux paradiſi. Incœptum eſt, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

5. Eja fratres, pergamus ſimul, Jeſus erit nobiſcum: propter Jeſum ſuſcepimus hanc crucem; propter Ieſũ perſeveremus in cruce. Erit adjutor noſter, qui eſt dux noſter & præceſſor. En Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à cruce.

CAP. LVII. *Quòd homo non ſit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.*

1. FILI, magis placent mihi patientia, & humilitas in adverſis; quàm multa conſolatio, & devotio in proſperis. Ut quid te cõtriſtat parvum factum contra te aut dictum? Si amplius fuiſſet, moveri non debuiſſes. Sed nunc dimitte tran-

tranſire: non eſt primum, nec novum, nec ultimum erit, ſi diu vixeris. Satis virilis es, quandiu nil obviat mali, aut adverſi. Benè etiam conſulis, & alios nôſti roborare verbis: ſed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio, & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpe experiris in modicis objectis; tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cùm hæc, & ſimilia contingunt.

2. Pone, ut melius noſti, ex corde: & ſi te tetigi, non tamen dejiciat, nec diu implicet. Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiamſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli ſcandalizentur. Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus, revertente gratia, dulcorabitur. Adhùc vivò ego (dicit Dominus) juvare te paratus, & ſolito ampliùs conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & me devotè invocaveris.

3. Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi ſæpiùs percipis te tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus, caro es, &

non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in paradiſo, qui non diu ſteterunt? Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitate:& ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

. 4. * *Domine*, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel, & favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus, & meis anguſtiis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo ad portum ſalutis tandem perveniam: quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum; da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento meî Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII. *De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non ſcrutandis.*

1. FILI, caveas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei judiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur. Cur etiam iſte tantùm affligitur, & ille tam eximiè exaltatur.

Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inveſtigandum divinum judicium ulla ratio prævalet, vel diſputatio. Quando ergo hæc ſuggerit inimicus, vel quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, juſtificata in ſemetipſa. Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda, quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in Regno cœlorum. Talia generant ſæpe lites, & contentiones inutiles; nutriunt quoque ſuperbiam, & vanam gloriam: unde oriuntur invidiæ, & diſſenſiones, dum iſte iſtum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire, & inveſtigare, nullum fructum affert, ſed magis Sanctis diſplicet: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

3. Quidam zelo devotionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potiùs, quàm di-

vino. Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos, ego donavi gratiam, ego præſtiti gloriam. Ego novi ſingulorum merita, ego prçveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſcivi dilectos ante ſæcula, ego eos elegi de mundo, non ipſi præelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam, ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infundi conſolationes magnificas, ego dedi perſerverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum, & noviſſimum agnoſco, ego omnes inçſtimabili dilectione amplector. Ego laudādus ſum in omnibus Sanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi, & prædeſtinavi ſine ullis præcedentibus meritis propriis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat, quia puſillum, & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in Regno cœlorum. Omnes enim unum ſunt per charitatis vinculum, idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multò altius:

altius eſt) plus me, quàm ſe, & ſua merita diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem meum pergunt, in quo & fruitivè quieſcunt. Nihil eſt, quod eos avertere poſſit, aut deprimere, quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales, & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt, & addunt pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maximè qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multùm adhuc naturali affectu, & humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur, & ſicut in inferioribus ſe habent, ita de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quam imperfecti non cogitant, & quam illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo fili, de iſtis curioſis tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage, & intende, ut vel minimus in Regno Dei

queas

queas inveniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis ſanctior alio eſſet, vel major haberetur in Regno cœlorum, quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cogitatione coram me humiliaret, & in majorem mei nominis exurgeret laudem? Multò acceptiùs Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quàm longè à Sanctorum perfectione diſtat, quàm is, qui de eorum majoritate, vel paucitate diſputat. Melius eſt Sanctos devotis precibus, & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare, quàm eorum ſecreta vana inquiſitione perſcrutari.

8. Illi benè, & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore divinitatis, & gaudio ſupereffluenti replentur, ut nihil eis deſit gloriæ, nihilque deeſſe poſſit felicitatis. Omnes ſancti quantò altiores in gloria, tantò humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores, & dilectio-

res

res exiſtunt. Ideoque habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deum, & eeciderunt in facies ſuas coram Agno, & adoraverunt Viventem in ſæcula ſæculorum. Amen.

9. Multi quærunt, quis major ſit in Regno cœlorum, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, ubi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cùm enim quærerent Diſcipuli: Quis major eſſet in Regno cœlorum? Tale audierunt reſponſum: Niſi converſi fueritis, & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in Regnum cœlorum. Quicumque ergo ſe humiliaverit ſicut parvulus iſte, hic major eſt in Regno cœlorum.

10. Væ eis, qui cum parvulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis janua cœleſtis Regni, eos non admittet intrare. Væ etiam divitibus, qui habent hîc conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in Regnum cælorum, ipſi ſtabunt foris ejulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt

Re-

Regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAP. LIX. *Quòd omnis ſpes, & fiducia in ſolo Deo figenda eſt.*

1. DOMINE, quæ eſt fiducia mea, quã in hac vita habeo? Aut quòd majus ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cœlo? Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus? Ubi mihi bene fuit, ſine te? Aut quando malè eſſe potuit, præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm dives ſine te. Eligo potiùs in terra tecum peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Ubi tu, ibi cœlum; atque ibi mors, & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in deſiderio es: & ideò poſt te gemere, & clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum confidere plenè, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunis, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus adjutor.

2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodo prætendis, & om-

nia in bonum mihi convertis. Etiam ſi variis tentationibus, & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueviſti. In qua probatione non minus diligi debes, & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus meus, pono totam ſpem meam, & refugium: omnem tribulationem, & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum, & inſtabile invenio, quicquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, neque prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri Doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, conſortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente, nihil ſunt, nihilque felicitatis conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitę, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare fortiſſimum eſt ſolatium ſervorum Dei. Ad

tę

te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic, & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti: ut fiat habitatio tua ſancta, & ſedes æternæ gloriæ tuæ, nihilique in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuę, & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longè exultantis in regione umbræ mortis. Protege, & conſerva animam ſervuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Explicit liber tertius.

JOAN-

JOANNIS GERSEN

Abbatis Ordinis S. Benedicti,

DE IMITATIONE

CHRISTI,

LIBER QUARTUS.

De Sacramento Corporis Chriſti.

PROOEMIUM.

VENITE ad me omnes, qui laboratis, et onerati eſtis, et ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc eſt Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, et bibit meum ſanguinē, in me manet, et ego in illo.

Ver-

Verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus, & vita ſunt.

CAP. I. *Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.*

1. HÆC sũt verba tua, Chriſte, veritas ęterna, quãvis non uno tẽpore prolata, nec uno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt verba, gratanter mihi, & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea edidiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut aptiùs inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta myſteria me reverberat impura conſcientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam. Venite, inquit, ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris,

toris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem invitas ad communionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum, Domine, ut ad te præſumam accedere? Ecce cæli cælorum te non capiunt, & tu dicis: Venite ad me omnes.

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis invitatio? Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſim præſumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui ſæpiùs offendi benigniſſimam faciem tuam? Reverentur Angeli, & Archangeli, metuunt Sancti, & Juſti, & tù dicis: Venite ad me omnes? Niſi tu, Domine, hoc diceres, quis verum eſſe crederet? Et niſi tu juberes, quis accedere attentaret? Ecce, Noe, vir juſtus, in arcæ fabrica, centum annis laboravit, ut cum paucis ſalvaretur: & ego quomodo me potero una hora preparare, ut mundi Fabricatorem cum reverentia ſumam?

4. Moyſes famulus tuus, magnus & ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtivit auro, ut tabulas Legis in ea reponeret: & ego putrida creatura audebo te Conditorem

Legis,

Legis, ac vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere? Salomon, ſapientiſſimus Regum Iſrael, magnificum templum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificavit: & octo diebus feſtum dedicationis ejus celebravit: mille hoſtias pacificas obtulit: & arcam fœderis clangore buccinæ, & jubilo, in locum ſibi præparatum ſolenniter collocavit. Et ego infelix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam? Et utinam vel ſemel dignè ferè mediam.

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt, heu, quàm puſillum eſt, quod ago: quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum diſpono! Rarò totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tuę ſalutari deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6. Eſt tamen magna diſtantia inter arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter le-

galia

galia illa Sacrificia futurorum præfigurativa,& veram tui corporis Hoſtiam, omnium antiquorum Sacrificiorum completivam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non majori me præparo ſolicitudine ad tua Sancta ſumenda, quando illi antiqui ſancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoque & Principes cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum, erga cultum divinum.

7. Saltavit Rex devotiſſimus David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus ſancti afflatus gratia, docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram arca teſtamenti, quanta nunc mihi, omni populo Chriſtiano habenda eſt reverentia,& devotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi corporis Chriſti?

8. Cur-

8. Currunt multi ad diverſa loca pro viſitandis reliquiis Sāctorum, & mirantur, auditis geſtis eorum, alta ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce tu præſens es hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis eſt curioſitas hominum, & novitas inviſorum: & modicus reportatur emendationis fructus, maximè ubi eſt tam levis ſine vera contritione diſcurſus. Hîc autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Jeſus: ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque ſueris dignè, ac devotè ſuſceptus. Ad iſtud autem, non trahit levitas aliqua, nec curioſitas, aut ſenſualitas: ſed firma fides, devota ſpes, & ſyncera charitas.

9. O inviſibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum: quàm ſuaviter, & graviter, & gratioſè cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis. Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & ac-

accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. O admirabilis, & abſcondita gratia Sacramenti, quam nôrunt tantùm Chriſti fideles: infideles autem, & peccatis ſervientes experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis non tantùm mens, ſed & debile corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde eſt, & miſerandum ſuper tepiditate, & negligentia noſtra, quòd non majori affectu trahimur ad Chriſtum ſumēdum: in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio Viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cœlum lætificat, & mundum

conſervat univerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere!

12. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in unó tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm conſecraretur Sacerdote in mundo; quãto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei Sacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti ſunt Sacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus: ut tantò major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem; quantò latiùs eſt ſacra Communio diffuſa per orbem. Gratias tibi Jeſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioſo corpore, & ſanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio invitare dicendo: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

CAP.

CAP. II. *Quòd magna bonitas, & charitas Dei in hoc Sacramento exhibetur homini.*

1. SUper bonitate tua, & magna miſericordia tua, Domine, confiſus accedo ego miſer et æger ad Salvatorem, eſuriens, & ſitiens ad fontem vitæ, pauper et egenus ad Regem cœli, ſervus ad Dominum, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium Conſolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego ſum, ut præſtes mihi te ipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere? Et quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nôſti ſervum tuum, & ſcis, quia nil boni in ſe habet, unde hoc ipſi præſtes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem; laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commẽdetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet & mihi dignatio tua.

& utinam iniquitas mea non obſiſtat.

2. O dulciſſime, & benigniſſime Jeſu, quanta tibi reverentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri corporis tui debetur: cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo meliùs, & ſalubriùs, niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Deſpicio me, & ſubjicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3. Ecce tu Sanctus Sanctorum & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu me invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis cæleſtem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſanè, quàm te ipſum, panem vivum, qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4. Ecce, unde dilectio [illegible] edit, qualis

qualis dignatio illuceſcit. O quã magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur. O quàm ſalutare, & utile conſilium tuum, cùm iſtud inſtituiſti! Quàm ſuave, & jucundum convivium, cùm te ipſum in cibum donâſti! O quàm admirabilis operatio tua, Domine, quàm potens virtus, quàm ineffabilis veritas tua! Dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum, quòd tu Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conſerva cor meum & corpus immaculatum: ut læta, & pura conſcientia ſæpiùs valeam tua celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne ſanxiſti, & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere, & ſolatio ſingulari, in hac lachrymarum

valle tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideo nova ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnæ ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras, aut Miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus primùm in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet: aut in Cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur, & moreretur.

CAP. III. *Quòd utile ſit ſæpè communicare.*

1. ECCE, ego venio ad te, Domine, ut bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo, quod paráſti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce, in te eſt totum, quód deſiderare poſſum, & debeo; tu ſalus mea, & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſervi tui,

tui, quoniam ad te, Domine Jeſu, animam meam levavi. Deſidero te nunc devotè ac reverenter ſuſcipere, cupio te in domum meam introducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet: ſine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere; ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu miſericordiſſime Jeſu, prædicans populis, & varios curans languores aliquando dixiſti: Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc modo mecum, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuavis refectio animæ; & qui te dignè manducaverit, particeps, & hæres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium mihi quidem eſt, qui tam ſæpè laboro, & pecco; tam citò torpeſco, & deficio; ut per frequentes orationes, & confeſſio-

nes, ac ſacram tui corporis perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne fortè diutiùs abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua, & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergo ſancta Communio à malo, & confortat in bono. Si enim modò tam ſæpe negligens ſum, & tepidus, quando communico, aut celebro, quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem? Et licèt omni die non ſim aptus, aut ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me exhibere, vel præbere. Nam hæc eſt una principalis fidelis animę conſolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore: ut ſit ſæpius memor Dei ſui, & dilectum ſuum devota ſuſcipiat mente.

4. O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio, quòd tu Domine Deus, creator, & vivificator omnium ſpirituum, ad pauperculam digneris venire animam: & cum tota divinitate tua, ac humanitate, ejus impinguare

guare

guare eſuriem. O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur devotè ſuſcipere, & in tua ſuſceptione, ſpirituali gaudio repleri! O quàm magnum ſuſcipit Dominum; quàm dilectum inducit hoſpitem! Quàm jucundum recipit ſocium! Quàm fidelem acceptat amicum! Quàm ſpecioſum, & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! Sileant à facie tua, dulciſſime dilecte mi, cœlum & terra, & omnis ornatus eorum, quoniam quicquid laudis habent, ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis: nec ad decorem tui pervenient nominis, cujus ſapientiæ non eſt numerus.

CAP. IV. *Quòd multa bona præſtantur devotè communicantibus.*

1. DOMINE Deus meus, preveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè, ac devotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandum in ſpiritu tuam ſuavitatem, quæ in hoc

Sacramento, tanquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum myſterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Eſt enim operatio tua, non humana potentia, tua ſacra inſtitutio, non hominis adinventio. Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto Sacramento potero inveſtigare, & capere?

2. Domine, in ſimplicitate cordis, in bona firma fide, & in tua juſſione, ad te cum ſpe, ac reverentia accedo & verè credo, quia tu præſens es hîc in Sacramento, Deus, & homo. Vis ergo, ut te ſuſcipiam, & me ipſum tibi in charitate uniam. Unde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liqueſiam & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione ampliùs me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum, & digniſſimum Sacramentum ſalus animæ & corporis; medicina omnis ſpiritualis languoris in quo vitia mea curantur, paſſiones frænantur; tentatio-

tatio-

tationes vincuntur, & minuuntur: gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit, & dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpiùs largiris in hoc Sacramento dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanę, & totius dator conſolationis æternæ. Nam multā ipſis conſolationem, adverſus variam tribulationem infundis: & de imo dejectionis propriæ, ad ſpem tuæ protectionis erigis: atque nova quadam gratia eos intùs recreas, & illuſtras: ut qui anxii primùm, & ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant, poſtea refecti cibo, potuque cæleſti in melius ſe mutatos inveniant. Quod iccircò cum electis tuis ita diſpenſanter agis: ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quàm nihil ex ſemetipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur. Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, ac indevoti, ex te autem ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur. Quis enim ad fontem ſuavitatis humiliter accedēs, non modicum ſuavitatis inde nō

reportat? aut quis juxta ignem copioſum ſtans, non parum caloris inde non percipit? Et tu fons es ſemper plenus, & ſuperabundans, ignis jugiter ardens, & nunquam deficiens.

4. Unde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ: ut ſaltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandam ſitim meam, ut non penitus exareſcam. Et ſi necdum totus cœleſtis, & tam ignitus (ut Cherubim, & Seraphim) eſſe poſſum: conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare: ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deeſt, bone Jeſu, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benignè, ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor, & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet, & ſalvum

vum faciat, niſi tu Domine Deus, Salvator meus: cui committo me, & omnia mea, ut me cuſtodias & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudē, & gloriam nominis tui, qui corpus tuum, & ſanguinem, in cibum, & potum mihi paràſti. Præſta DomineDeus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ ſalutis, & devotionis affectus.

CAP. V. *De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.*

1. SI haberes Angelicam puritatem, & Sancti Joannis Baptiſtæ ſanctitatem; non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc debetur meritis hominum, quòd homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum: ut ſumat in cibum panem Angelorum. Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum. Soli namque Sacerdotes in Eccleſia ritè ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & corpus Chriſti conſecrandi. Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei per juſſionem & inſtitutionem Dei;

Deus

Deus autem ibi principalis eſt auctor & inviſibilis operator; cui ſubeſt omne, quod voluerit, & paret omne, quod juſſerit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideoque cum timore, & reverentia ad hoc opus eſt accedendum. Attende igitur, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manûs Epiſcopi. Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus: vide nunc ut fideliter, & devotè in ſuo tempore, Deo Sacrificium offeras, & te ipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus es vinculo diſciplinę, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus converſatio non cum popularibus, & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit; ut Deum pro ſe, & pro omni populo, ſuppliciter, & humiliter roget. Habet ante ſe, & retrò

retrò Dominicæ Crucis ſignum, ad memorandam jugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in Caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi fruenter ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet illata ab aliis, clementer pro Deo toleret. Ante ſe crucem gerit, ut propria peccata lugeat: Poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum, & peccatorem, conſtitutum eſſe ſciat. Nec ab oratione, nec ab oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam, & miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI. *Interrogatio de exercitiis ante Communionem.*

1. CUM tuam dignitatẽ, Domine, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in me ipſo confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro. Quid

Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum. Utile eſt enim ſcire, qualiter, ſcilicet devotè, ac reverenter, tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum, & divinum Sacrificium.

CAP. VII. *De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.*

1. SUPER omnia, cum ſumma humilitate cordis, & ſupplici reverentia, cùm plena fide, & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet accedere Dei Sacerdotem. Diligenter examina conſcientiam tuam, & pro poſſe tuo, vera contritione, & humili confeſſione eam munda, & clarifica: ita ut nil grave habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum

rum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas, & gemas. Et, ſi tempus patitur, Deo, in ſecreto cordis, cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

2. Ingemiſce, & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis, & mundanus: tam immortificatus à paſſionibus, tam plenus concupiſcentiarum motibus, tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus, tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus, tam multùm inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora, tam levis ad riſum, & diſſolutionem, tam durus ad fletum, & compunctionem, tam promptus ad laxiora, & carnis commoda, tam ſegnis ad rigorem, & fervorem, tam curioſus ad nova audienda, & pulchra intuenda, tam remiſſus ad humilia, & vilia amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconſideratus in loquendo, tam incontinens ad tacendum, tam incompoſitus in moribus, tam importunus in actibus, tam effuſus ſuper cibum, tam ſurdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam ſomnolentus ad vigilias ſacras,

ſacras, tam feſtinus ad finem, tam vagus ad attendendum, tam negligens in Horis perſolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando; tam citò diſtractus: tam raro tibi bene collectus; tam ſubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius diſplicentiam; tam pronus ad judicandum; tam rigidus ad arguendum; tam lætus ad proſpera, tam debilis in adverſis, tam ſepè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3. His, & aliis defectibus tuis, cum dolore, & magna diſplicientia propriæ infirmitatis, confeſſis, & deploratis, firmum ſtatue propoſitum emendandi vitam tuam, & ſemper in melius proficiendi. Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum, corpus tuum ſcilicet, & animam, mihi fideliter committendo, quatenus ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis diluendis, quàm ſe ipſum purè, & integrè,

tegrè, cum oblatione corporis Chriſti in Miſſa, & in Communione Deo offerre. Si homo fecerit, quod in ſe eſt, & verè pœnituerit, quotieſcumque pro venia, & gratia ad me acceſſerit; vivo ego, dicit Dominus (qui nolo mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur, & vivat) quoniam peccatorum ſuorum non recordabor ampliùs, ſed cuncta ipſi indulta erunt.

CAP. VIII. *De oblatione Chriſti in Cruce, & propria reſignatione.*

1. SICUT ego meipſum, expanſis in Cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſpontè obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſierit: ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram, & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre. Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter temetipſum das, nihil curo, quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me, ita nec mihi placere poterit, quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te, dedi etiam totum corpus meum in cibum, & ſanguinem in potũ, ut totus tuus eſsẽ, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Ideo omnia opera tua pręcedere debet ſpontanea tuî ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis, & gratiam. Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſe ipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea: Niſi quis renunciaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAP.

CAP. IX. *Quòd nos, & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.*

1. DOMINE, omnia tua ſunt, quę in cęlo ſunt, & in terra: Deſidero me ipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium, offero: ut ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die, quo primùm peccare potui uſque ad diem hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indul-

dulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3. Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitiùs, ubi aſto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiã agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalva animam meam, quam pretioſo ſanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam, & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca, & imperfecta; ut tu ea emendes, & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; necnon ad beatum, ac laudabilem finem me pigrum, & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia deſi-

deſideria devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi, vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes, & Miſſas pro ſe, ſuiſque omnibus, dici à me deſideraverunt, & petierunt, ſive in carne adhuc vivant, ſive jam ſæculo defuncti ſint: ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces, & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum, vel gravamen intulerunt, pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter, vel ignoranter: ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer, Domine, à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem: & quicquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere.

Miſe-

Miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAP. X. *Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.*

1. FREQUENTER recurrendum eſt ad fontem gratiæ, & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis, & vitiis curari valeas, & contra univerſas tentationes, & fallacias diaboli fortior, atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo, & occaſione nititur fideles, & devotos, quantùm prævalet, retrahere, & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (ut in Job ſcribitur) venit inter filios Dei: ut ſolita eos nequitia perturbet, aut timidos nimium reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat,

vel fidem impugnando auferat: ſi fortè, aut omninò Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non eſt quicquam curandum de verſutiis, & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis, ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer, & deridendus, nec propter inſultus ejus, & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpè etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundùm conſilium Sapientum, & depone anxietatem, & ſcrupulum; quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit. Propter aliquam parvam tribulationem, vel gravitatem, ſacram ne dimittas Communionem; ſed vade citiùs confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diù tardare Confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, feſtina

accipere remedium, & ſenties meliùs quàm ſi diù diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniet: & ſic diu poſſes à Cōmunione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, à præſenti gravitate, & inertia te ipsū excutias: quia diù nihil prodeſt anxiari, diu cū turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare. Immo plurimùm nocet diù Communionem protelare: nam & gravem torporem conſuevit inducere. Proh dolor! quidam tepidi, & diſoluti, moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem ſacram iccircò differri cupiunt, ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5. Heu, quàm modicam charitatem, & debilem devotionem habent, qui ſacram Cōmunionem tam faciliter poſtponunt! Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus, & bene affectus eſſet ſi ei liceret, & ſine nota id agere poſſet. Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa, laudandus eſt de reverentia. Si autem torpor obrepſerit,

rit, ſe ipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, & Dominus aderit deſiderio ſuo pro voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6. Cùm verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet devotus omni die, & omni hora, ad ſpiritalem Chriſti Communionem ſalubriter, & ſine prohibitione accedere, & tamen certis diebus, & ſtatuto tempore, corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere. Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties Incarnationis Chriſti myſterium, paſſionemque devotè recolit, & in amorem ejus accenditur.

7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius imparatus erit. Beatus, qui ſe Domino in holocauſtũ offert, quoties celebrat, aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus, aut feſtinus, ſed ſerva bonum & communem modum eorum, cum

quibus vivis. Non debes aliis generare moleſtiam, & tædium, ſed communem ſervare viam, ſecundùm Majorum inſtitutionem: & potius aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni, vel affectui.

CAP. XI. *Quòd corpus Christi, & ſacra Scriptura maximè ſunt animæ fideli neceſſaria.*

1. O DULCISSIME Domine Jeſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ tecum epulantis in convivio tuo: ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præſentia tua, & intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed ubi eſt hæc devotio? Ubi lachrymarum ſanctarum copioſa effuſio? Certè in conſpectu tuo, & ſanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento, verè præſentem, quamvis aliena ſpecie occultatum.

2. Nam in propria, & divina clari-

claritate te conſpicere oculi mei ferre non poſſunt, ſed neque totus mundus in fulgore majeſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. Habeo verè, & adoro, quem Angeli adorant in cœlo, ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie, & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & umbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit uſus Sacramentorum, quia Beati in gloria cœleſti non egent medicamine ſacramentali, gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus ſpeculantes: & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei carnem factum, ſicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Memor cùm ſim horũ mirabiliũ, grave mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium, quia quamdiu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conſpicio, & audio. Teſtis es tu mihi Deus, quia nulla res poteſt me conſolari; nulla

creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in Regno cœlorum exultant, in fide, & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi ſperaverunt, ego ſpero; quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros ſanctos pro ſolatio, & vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia ſanctiſſimum Corpus tuũ pro ſingulari remedio, & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus importabilis mihi foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet, & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo, ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis, & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus benè vivere non poſſem: nam

ver-

verbum Dei lux animæ eſt: & Sacramentum tuum panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc, & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Una menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, corpus Chriſti pretioſum: altera eſt divinæ legis continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam; & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. * *Gratias* tibi Domine Jeſu, lux lucis ęternę, pro doctrinæ ſacrę menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas, & Apoſtolos, alioſque Doctores miniſtrâſti.

5. * *Gratias* tibi Creator, ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuã, cœnam parâſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum corpus, & ſanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles convivio ſacro, & calice inebrians ſalutari; in quo ſunt omnes deliciæ Paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuavitate feliciori.

6. O quàm magnum, & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis

verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & cæteris miniſtrare! O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis. Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum, & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus ſimplices, & pudici, qui Chriſti corpus ſolent intueri, Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli, & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum, Dominus Deus veſter.

8. * *Adjuvet* nos gratia tua omnipotens Deus, ut qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, dignè, ac devotè in omni puritate, & conſcientia bona tibi ſamulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſſimus, & in humilitatis ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventiùs de cætero deſervire.

CAP. XII. *Quòd magna negligentia ſe debeat comunicaturus Chriſto, præparare.*

1. EGO ſum puritatis amator, & dator ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te paſcha cum Diſcipulis meis. Si vis veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, ſuo dilecto amatori optimum, & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate, & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ac prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum

beneficiis ejus, niſi ſe humiliando, & regratiando. Fac, quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reverentia, & affectu; accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui te vocavi, ego juſſi fieri; ego ſupplebo quòd tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiã devotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tuî miſertus ſum. Si non habes fervorem, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce, & pulſa: ne deſiſtas donec merearis micam, aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu meî indiges, non ego tuî indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare, & meliorare venio. Tu venis, ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris; ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam; ſemper præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non ſolùm præpares te ad devotionem ante Cõmunionem, ſed ut etiam te ſollicitè conſerves in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia pòſt

exi-

exigitur, quàm devota præparatio ante. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima interdum eſt præparatio, ad majorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui te totum dare debes, ita ut jam ultra non in te, ſed in me abſque omni ſollicitudine vivas.

CAP. XIII. *Quòd toto corde anima devota, Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.*

1. QUIS mihi det, Domine ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te ſicut deſiderat anima mea: & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc deſidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus ab-

ſtraham, magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia, & æterna ſperare diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus unitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te? & ſic nos pariter in unum manere concede.

2. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor, & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus, & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuavis eſt ſpiritus tuus, Domine, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo, de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris! Verè non eſt alia natio tam grandis quę habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis: quibus ad quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum, & fruendum.

3. Quæ eſt enim alia Gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut

quæ

quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quòd gratiùs donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAP. XIV. *De quorumdam devotorum ardenti deſiderio ad corpus Chriſti.*

1. O *Quàm* magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine cum maxima devotione,

ne ſentire; ut fides mea magis convaleſcat; ſpes in bonitate tua proficiat:& charitas ſemel perfectè accenſa, & cœleſte manna experta nunquam deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui advenerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licèt tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo,tamen de gratia tua illius magis inflammati deſiderii deſiderium habeo; orans, & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

CAP. XV. *Quòd gratia devotionis, humilitate, & ſui ipſius abnegatione acquiritur.*

1. OPORTET te devotionis gratiam inſtanter quęrere,deſiderãter petere,patienter,& fiducialiter expectare,gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudiosè cum ea operari, ac Deo tempus, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere.

Humi-

Humiliare precipuè te debes, cùm parum, aut nihil devotionis interius ſéntis; ſed nòn nimiùm dejici, nec inordinatè cõtriſtari. Dat ſępè Deus in uno brevi memento, quod longo negavit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper citò gratia daretur & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterеà in bona ſpe & humili patientia expectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit, & abſcondit: ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum grande, vel modicum amoveris, & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc, vel illud pro tuo libito, ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, unitum te invenies, & pacatum; quia nil ita bene ſapiet, & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit; ſeque ab omni inordinato

amore

amore ſeu diſplicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiaverit, & magis ſibiipſi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus in ipſo; quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in vanum accipiendo ſacram Euchariſtiam, magnã promeretur divinę unionis gratiam; quia non reſpicit ad propriam devotionem, & conſolationem, ſed ad Dei gloriam, & honorem.

CAP. XVI. *Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.*

1. O *Dulciſſime*, atque amantiſſime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere,

cipere , tu ſcis infirmitatem meam & neceſſitatem meam, quam patior; in quantis malis,& vitiis jaceo;quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus , turbatus , & inquinatus. Pro remedio ad te venio , pro conſolatione , & levamine te deprecor . Ad omnia ſcientem loquor , cui manifeſta ſunt omnia interiora mea , & qui ſolus potes me perfectè conſolari , & adjuvare. Tu ſcis , quibus bonis indigeo præ omnibus , & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce , ſto ante te pauper , & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientem , mendicum tuum ; accende frigiditatem meam igne amoris tui ; illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ . Verte mihi omnia terrena in amaritudinem,omnia gravia , & contraria in patientiam ,omnia infirma & creata in contemptum, & oblivionem . Erige cor meum ad te in cœlum , & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum, quia tu ſolus cibus, & potus meus, & gaudium meum, dulcedo mea, & totum bonum meum .

3. Utinam me totaliter ex tua præ-

præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes, ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me jejunum, & aridum à te recedere: ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in me ipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAP. XVII. *De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.*

1. CUM ſumma devotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti, & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis! cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reveren-

tia, quàm aliquis Sanctorum unquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licèt indignus ſim omnia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſimè inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere, & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma veneratione, & intimo fervore præbeo, & offero. Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea, tibi ſpontè, & libentiſſimè immolare. Domine Deus meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate & amore; cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit, & deſideravit Sanctiſſima Mater tua glorioſa virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter, ac devotè reſpondit: Ecce ancilla Domini fiat mihi ſecundùm verbum tuum.

3. Et ſicut beatus Præcurſor tuus excellentiſſimus Sanctorum, Joannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: Et poſtmodum cernens

Inter homines Jeſum ambulantem, valdè ſe humilians, devoto cum affectu dicebat: Amicus autem ſponſi, qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi: Sic & ego magnis, & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare. Unde & omnium devotorum cordium jubilatione, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernales illuminationes, & cœlicas viſiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutibus, & laudibus ab omni creatura in cœlo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis, & immenſæ benedictionis: quæ tibi, ſecundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere deſidero per ſingulos dies, & momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cœleſtes Spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus, & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te univerſi populi,

tribus

tribus & linguæ, & ſanctum, ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti dovotione magnificent. Et quicumque reverenter, ac devotè altiſſimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam, & miſericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore ſuppliciter exorent. Cùmque optata devotione, ac fruitiva unione potiti fuerint, & benè conſolati ac mirificè refecti, de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP. XVIII. *Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti ſed humilis* imitator Chriſti *ſubdendo ſenſum ſacræ fidei.*

1. CAVENDUM eſt à curioſa, & inutili perſcrutatione hujus profūdiſſimi Sacramenti: ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt Majeſtatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poſſit. Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata

2. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias,& plena, ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & ſincera vita, non altitudo intellectûs, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes quæ ſupra te ſunt? Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile, ac neceſſarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide, & Sacramento, ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus, & prophetis, & fugiet à te nequã inimicus. Sæpe multũ prodeſt, quòd talia ſuſtinet Dei ſervus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos ſecurè jam poſſidet: fideles autem devotos variis modis tentat, & vexat.

4. Perge ergo cum ſimplici, & indubitata fide, & cum ſimplici reverentia ad Sacramentum accede. Et quicquid intelligere non vales, Deo

om-

omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus, fallitur qui ſibi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, revelat ſe humilibus, dat intellectum parvulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt, fides autem vera falli non poteſt.

4. Omnis ratio, & naturalis inveſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo, & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus, immenſus, infinitæque potentiæ facit magna, & inſcrutabilia in cœlo, & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. Si talia eſſent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, nec eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

Explicit liber IV. & ultimus Joannis Gerſen Abatis, de Sacramento Altaris.

BIBLIOTECA NAZ. ... VITTORIO EMANUELE